ДОККХИЙЧА ТОЛАМАШЦА НАКЪА ГІО КПСС XXII СЪЕЗДА

МАССА А МЕХКАШКАРА ПРОЛЕТАРЕШ, ВІАШАГІКХЕТА!

СЕРДАЛО свет

АРАДУВЛ 1923-ча шера денз

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГІалгІай областнойн Грозненски городскойн комитетий а Нохч-ГІалгІай АССР Лаккехьарча Совета а орган
Орган Чечено-Ингушского областного, Грозненского городского комитетов Коммунистической партии Советского Союза и Верховного Совета Чечено-Ингушской АССР

№ 80 (2601) | Ера, 5 октябрь 1961 шу. | Мах 2 кеп.

Новкъостага Отто Вильгельмович Куусиненага

Советски Союза Коммунистически парте Центральни Комитетои СССР-а Министрий Советои дІайха моаршал лу Хьона, сийлахь-воккхача Ленина тешамерча ученика, Советски Союза Коммунистически партеи дунен халкъашта юкъерча коммунистически боламеи воккхача деятела Хьа дезткъа шу дузача дийнахьа.

Хьай деррига сакхетамера вахар Іа дІаденнад болхлой класса гІулакх бахьан помещикийн капиталистийн низ-Іоткъама духьал лоаттабаьча къовсама. Партийнин паччахьалкхени балха еррига ча посташка Хье кхо ца веш, беррига Хьай низ, Хьайна ховр, Хьай вахара йоккха опыт Іа дІа а еннай, дІа а лу коммунизма сийлахь-доккхача гІулакха.

ЦІенача дег чура лов тхона, тха дукха веза доттагІеи новкъости Отто Вильгельмович, Хьо дуккхача шерашка могаш-маьрша вахилгеи къахьегамхой ираз бахьан Іа беркате къахьегилгеи.

Советски Союза Коммунистически парте Центральни Комитет

СССР Министрий Совет

Новкъоста О. В. Куусинена Социалистически Къахьегама Турпала цІи яларах дола СССР-а Лакхехьарча Совета Президиума

УКАЗ

КПСС ЦК Президиума члена, КПСС ЦК-а секретара новкъоста О. В. Куусинена ваьча дийнахьа денз дезткъа шу дизарца дувзаденна, Коммунистически партенеи Советски паччахьалкхеннеи цо даь доккхий денал дола гІулакхаш белгал а доахаш, новкъоста Отто Вильгельмович **Куусинена Социалистически Къахьегама Турпала** цІи лойла, Ленина ордени «Серп и Молот» яха дошо медальи а луш.

СССР-а Лакхехьарча Совета Президиума Председатель Л. БРЕЖНЕВ.
СССР-а Лакхехьарча Совета Президиума Секретарь М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль.
1961-ча шера 2-гІа октябрь.

ХЬАЖКІАШ— ПАЧЧАХЬАЛКХЕН АМБАРАШКА!

1961 шера 4 октябре кийчъяра районаша кхаччалца хьажкІаш кхоачашъяь задани (проценташа)

Наурски	102	Каргалински	61,3
Курчалой	82,1	Сунженски	43,6
Надтеречни	80	МагІалбика	38,4
Первомайски	77,3	Гудермеса	31,3
Грозненски	74,8	Шаьла	26,9
Ачхой-Мартана	72,6	Наьсарен	9,5
Урус-Мартана	67,2		
Шелковской	67,2	Ерригача а республике	48,7

ДАДАЕВА БОЛАМАХ

КПСС XXII-ча съезда сийна социалистически яхье а ваьнна Курчалой района XX-ча партсъезда цІерахча колхоза тракториста Ломалиев Іале ший комбайнераца «Самашкинский» совхоза комбайнера І. Дадаева дІадоладаь гІулакх хьал а лаьца, хьажкІаш чуэцача дика болх бу.

«Беларусь» яхача трактора ККХ-3 яха комбайн тІехьа а йийза, эггара хьалхарча дийнахьа 2,5 гектар мара хьажкІаш чуэцанзар цар агрегато. Цхьабакъда, дукха ха ялалехьа ДТ-54 яхача трактора тІа болх бе волавелар Ломалиев.

ТІаккха дийнахьа 6—7 гектар хьажкІаш чуэцар механизатораша. Цунах кхоачам ца беча комбайнера Х. Умаевен тракториста І. Ломалиевен лаьрхІар шоай хьокхам кхы а лакхбе. 8 гектара тІара хьажкІаш чуийцар.

ХІанзале 150 гектар хьажкІаш чуийцай говзача механизатораша, заготзерно пункте дІачуеннай 30 тонн.

Н. СЕРГЕЕВ.

Наурций къахьегама толам

Съезда хьалхарча социалистически яхье Наурски района кхай тІарча болхлоша къахьегама толам баьккхаб — республике эггара хьалха кхоачашъяй хьажкІаш кийчъяра плани цу хьакъехьа тІанийца лакхара социалистически деккхараш. ТІанийца декхарел совгІа паччахьалкхен амбарашка чуьхкай ялата хьалхара тоннаш.

Хьажкіаш паччахьалкхенна дІахо а дІалуш латт. Съезда сийна къахьегама совгІаташ кийчдеш ба наурцаш.

ДЕРРИГАЧА МЕХКАРА ДАЬКЪАЛА ХОАМАШ

ЛЕНИНГРАД. Къахьегама овсарле лакхъеш 1963 шерарча доазонал а тІехбаьннаб Ленина города ткъаь итт фабрика текстильщикаш. Планал совгІа даьд цаІи ахи миллион метр кІада, 600 эзар пара кхалнаьха а маІача наьха а пасташ, 300 эзар трикотажни хІама.

КОМСОМОЛЬСК-на-АМУРЕ. Коммунистически къахьегама коллектива бригадира каменщика Николай Щеглова лента хоададу: города художникий произведеней выставка хьайийлай. Из хетаю парте XXII-ча съезда. Выставке оттадаь бІаь гаргга сурт да. Цхьан сурта тІа да художника Я. Куриленко даькка Николай Щеглова портрет. Выставка йолча залашка зрителашта кІезига гац шоай мехкахой — семилетка турпалаш.

Советски Союзе гІолла

КАЛМЫЦКИ АССР

Планал 2,5-зза дукхагІа ялат дехкад

КПСС ЦК-а январски Пленума решенеша дог гІоз а даькка, вай дукха езача Коммунистически парте XXII-ча съезда накъа а болхаш, Калмыцки АССР-а юрта боахама къахьегамхоша толамца кхоачашдаьд паччахьалкхенга ялат дохка тІанийца декхараш.

Цхьоалагіа октябрь тІакхоачаш паччахьалкхен амбарашка чутессад ийс миллиони ткъаь кхойт эзари пунт ялат, е 2,5 шера планах доагІа ялат, цунах 4,9 миллион пунт кІа, е планал шозза дукхагІа.

Колхозашеи совхозашеи шоаш йиза Іалашъяьй гурахьа ювча а 1962 шера бІаьсти ювргйолча а культурай фуца, хьайбашта даа кхоачам хиллал ялат дІаоттадаьд, трудоденоех колхозхоштеи премеех совхозий болхлоштеи дІадала ялат къоастадаьд. Кхы тІа йохкаргья ялх бІаь эзар пунт хьажкІаши ткъаь шийтта эзар пунт борци. Паччахьалкхенга гІа планаш а кхоачашъяьй республика. Шера йоагІача планал совгІа шу йистедаллалца йолча хана йохкаргья эзар тонн шура, 1,5 миллион фуъ, 300 тонн тха. Хьайбаша дика Іа доаккхаргдолаш кийчо еш латт.

Калмыцки АССР къахьегамхоша тешам лу Советски Союза Коммунистически парте ленински Центральни Комитета, Советски правительствана, Никита Сергеевич Хрущева шийна Коммунистически парте XXII-ча съезда баха мабоагІаре накъа баха шоаш кхы а чІоагІагІа къахьегаргхиларах.

ялат дохкара план дикка тІехкхоачашъяьй Сарпински, Яшалтински, Городовиковски, Приютненски, Целинни, Яшкульски, Приозерни районий колхозашеи совхозашеи, хІаьта иштта №№ 108,4 йолча совхозаша, «Пролетарская Победа», «Путь к коммунизму» яхача колхозашеи кхы дукхача боахамашеи.

Республика юрта боахама къахьегамхоша хІанззехьа а йоакхо ю хьатІадоагІача шера дукхагІа ялат даккхара. Толамца дІадувш латт гурахьа дув ялат, оахаш латт зяба лаьтта. Тха лаьтташкі гурахьа дув ялат дика хьувкъаш хилара терко а яь, 20 эзар гектар дукхагІа дІадувргда гурахьа дув ялат.

Юрта къахьегамхоша къовсам лоаттабу дІахо а юкъара хьайбаш дебадара тІехьа. Паччахьалкхенга тхан фуаши дохка шера йоагІа план а дулхи шурен йохка йис бетта йоагІа планаш а кхоачашъяьй республика.

МГУ ШОЛЛАГІА ОЧЕРЕДЬ

МОСКВА, 2 октябрь. (ТАСС). Ленински лоамашка хьалъе лерхІ Ломоносова цІерахча Московски паччахьалкхен университета шоллагІча очереда зданей комплекс.

Пхезза вІаштІара яь дешара ши здани хьалъергьа МГУ территоре къулбехьен-малхбоалеи даькъ тІа. Цу зданеех дІакхетаргьа лекционни аудиторешта йола цхьайола корпусаши хІаране чу 200 эзар том хургдола дешара пособей ши библиотека, МГУ керттерча здане малхбоалехьа царех дІакхетаргьа Іилма библиотека диазза вІаштІара даьча цІеной корпус.

9 БЕТТА ПЛАН—ХАНАЛ ХЬАЛХА

КИЕВ, 30 сентябрь. (ТАСС). КПСС XXII-ча съезден Украина Коммунистически парте XXII-ча съезден сийна социалистически яхь а йоаржаяь, валовой продукци яккха 1961 шера 9 бетта план ханал хьалха кхоачашъяьй республика промышленни предприятей коллективаша, хІаьта керттерча дукхагІа йолча хІамай хьакъехьа — 27—28 сентябре.

Республика промышленносто тІехкхоачашъяьй къахьегама овсарле лакхъяра план. Къахьегама ди лоацдаь доллашехьа соахка цу ханарчул 8 бетта 4 процент дукхагІа лакхъеннай из. Цхьан сахьата беча балха овсарле цу хана чухь 9 процент лакхъеннай.

Укх шера 8 бетта арахецача промышленни продукцега дІабода мах лохбара план а иштта тІехкхоачашъяьй, планал совгІа рузкъан кхом баьб.

Шалински шекар доаккха завод хьалъе болабеннача эггара хьалхарча дийнахьа денз цига болх беш я Серезетдинов Бориса кулгалду штукатурий бригада. Хьинаре къахьегарах коммунистически къахьегама бригада яха сийлен цІи яьккхай цо.

Комсомольски стройка укх деношка хьалъяь йистебаргба мехкарий. Массехк ди даьлча болх бе йолалургья завод.

СУРТА ТІА: (лакхехьа) коммунистически къахьегама бригада членаш В. Шевцова, Б. Бирюкова, (лохехьа) Н. Толкушкина, А. Голикова, М. Тайсаева.

В. ЕЛИЗАРОВА сурт.

ПЛАН КХОАЧАШ А ЯЬ...

Йоккха къахьегама котало яьккхай Сунженски района «Победа» яхача колхоза къахьегамхоша. Ханал хьалха паччахьалкхенна хьажкІаш дІаялара план кхоачаш а яь 4 октября кхаччалца Даьхенна планал совгІа дІаеннай цар 1165 центнер хьажкІаш.

Дика хьийкъа хьажкІаш чуэцаш яр ККХ-3 яха комбайнаш. «Из бахьан долаш къахьегама овсарле лакх а лу, балха низ кІезигагІа а эш», — йоах колхоза вокхагІа волча агронома нов. А. В. Тимошенко.

Бригадашта юкъе къахьегам дика вІаштІехьа а баьккха, звеношта юкъе шерра социалистически яхь а йоаржаяь, колхозера къахьегалург мел вола саг балха ара а ваьккха, карагІдаьлар из толам баккха.

ХьажкІаш чуэцара балхаш сихденнача хана, хІара денна 120 тонн хьажкІаш дІалора колхозо. ХІанз чуэца езаш юхейсараш 200 гектара тІара хьажкІаш мара яц. ХьажкІаш чуэцача дика къахьег комбайнераша нн. Трибунцова, Коннова, Жидкова, Умарова. Шоашта дийнахьа оттаяь балха нормаш кхоачаш а тІехкхоачаш а ю цар.

ХьажкІаш чуэцача колхоза доккха новкъостал ду Грозненски нефтяной института студенташа. Нов. Джамбикиева кулгалдеш йолча группо 4 дийнахьа 47,5 центнер хьажкІаш чуийцай, вешта аьлча хІара саго 600 килограмм совгІа.

Колхозо тІанийца декхараш кхоачашдара гІулакха чІоагІа лоархІам болаш хилар колхоза партийнин комсомольскин организацеша къахьегамхошта юкъе баь боккха агитационно-массовин хьехамеи болх. Бригадашка арайоахаш къахьегама листокаш я, лекцеш еш, массайолча звенога дІакхачийта хиннай планаш декхараш, хІара звеной участке хьалтеха паспорташ да.

ХьажкІаш чуийца йоалаш латтача укх тІеххьарча деношка машинашца, вордашца, тракторашца Даьхен амбарашка ца хаддаш дІаувзаш латт дошув санна йола хьажкІаш.

О. КОДЗОЕВ, (тха собкорр.).

Творчески организаце болхлой совещани

Укх деношка КПСС Нохч-ГІалгІай обкома пропагандаи агитацеи отдело вай республикерча творчески организацей болхлой совещани йир. Цига дакъа лаьцар писателаша, поэташа, композитораша, художникаша, иштта кхыбараша а. Совещани хетаьяьр КПСС XXII съезда сийна творчески организацеша яьча кийчонна.

Семилетка кхоалагІча шера вай республикерча писателашта, поэташта, композиторашта, иштта кхыболча искусства болхлошта хьалхашка латта декхараш, хІаьта укх тІеххьарча шерашка цар баь болхи бийцар КПСС Нохч-ГІалгІай обкома пропагандаи агитацеи отдела заведующе заместителе нов. Х. М. Куркиевас.

Цул тІехьагІа къамаьлаш дир композитораша нн. Речменске, Халебске, гІалгІай поэта, иллиалархочо нов. Хамхоева, филармоне художественни кулгалхочо нов. Байкова, Нохч-ГІалгІай Іилма-тохкама истореи, меттеи, литератураи института директора нов. Саламова, писателе нов. Музаева, республика культура министра нов. Татаева.

Цар массанеша а къаьстта белгалдаьхар композиторий Союза отделене, писателий Союза отделене балха юкъера дуккха кхоачамбоацараш, уж дІадахара наькъаш а дийцар.

КПСС XXII-ча съезда дикача совгІатаца накъа баха кийчлуш ба республикерча творчески организацей болхлой.

Еррига торонаш оарцагІъяха

Укх тІеххьарча деношка хьажкІаш чуэцилга чІоагІа дІадоладеннад Наьсарен районе. Еррига а 4 эзар гектар хьажкІаш я «Назрановский» совхозо ялатийна лаьрхІа чуэца езараш, хІаьта хІанзалца чуийцараш 250 гектар я. Эггара хьалха хьажкІаш чуэца болабеннаб «Назрановский» совхоза Яндарерча отделене. Дика къахьег отделене цхьаболча болхлоша.

ХІара болхло декхарийла ва дийнахьа 400 килограмм хьажкІаш хьаяха. Бакъда дуккхача болхлоша шозза-кхозза тІехкхоачашъю из норма. Иштта, 1-ча октябре 1235 килограмм хьажкІаш яьхар Хашагульгов Бахьаудина. ХІаьта цу дийнахьа 6 соми 20 кепиги ахчеи а 29 килограмм хьажкІаши яьхар цо. Иштта дика къахьег Хашагульгов ИбрахІама а. ХІара дийнахьа норма кхозза тІехкхоачашъю Хашагульгов Махьмад-Салеи цун сесага Асинатеи. Духхьала 1-ча октябре кулг-кара 1395 килограмм хьажкІаш яьхар царех хІаране. Ала дезаш да баьча балхах хьажкІаш телара гІулакх районе оттадарца дуккха а дукхагІа нах кхашка арабувлилга.

Дика къахьег совхоза комбайнераша а. Царех ба шоай нормаш тІехкхоачашъеш бола комбайнер Даурбеков Умат-Гирии цунцара тракторист Даурбеков Баширн, комбайнер Часыгов Татархани цунцара тракторист Котиев Дауди, иштта кхыбараш.

Дика хьувкъаяьй хьажкІаш «Октября 40 шу» яхача совхоза механизатораша а. Ше дІа а йийна, гІулакх а даь, дика хьийкъа 200 гектара тІара хьажкІаш чуэца волавеннав дикагІа вола механизатор Даурбеков Яхьья. Дика кхеяьй 30 гектар хулача ший участкера хьажкІаш Кусиева Зайдата. ХІанзале ше чуийцача 3 гектарах хІаране тІара юкъера лаьрхІача 150 центнер томараш тІехьа хьажкІаш яьхай цо.

Цу дуккхача дика хьокхамашта нийсса кхоачамбоацараш а дукха да районе. Эггара хьалха ала дезаш да болх во вІаштІехьбаьккха хилар. Яндарерча отделене хьажкІаш чуэцаш ККХ-3 яха 11 комбайн я хІанз, царех цхьаяраш пневматически тележкаш тІехьа йолаш я, вожаш кулг-кара йоасае езаш я.

— Надтеречни районе хьажкІаш чуэца со вахийтача лоацача хана, — йоах комбайнера Мартазанов Микаила, — 95 гектар хьажкІаш чуийцар аз, хІаьта хІанз иштта къахьега, са вІаштІехьдалац. Са комбайно хьокха хьажкІаш Іойоассаеш ши йиІиг я. Уж кулг-кара хьажкІаш Іойоассаяь ханахьа балац. Комбайн сеца латта езаш хул. Иштта дувц цу отделенешкарча кхыча комбайнераша а.

Районе дац шодаш, ведараш, иштта кхыдараш. Из бахьан долаш ханнахьа йоттац хьажкІаш пункте дІаяхьа яьхка машинаш а. Иштта, 2-ча октябре Яндарерча хьатта шин сахьата машин ца йотташ лаьттар Наьсарерча АТХ шофер Евлоев Руслан. Геттара кІезига кхашка арабувл нах. Из ховргда укх цхьан масалах. Яндаре 800 гаргга цІа дах, хІаьта балха аравалац 100—150 саг мара.

Во оттабаьб кхашка агитмассови болх а. Лекцеш ешац, беседаш яц, деша газеташ, журналаш дац, къахьегама листокаш цхьанна а бригаде арахецац. Районе кулгалхоша хІанз а тІехьа уйла яц механизатораша даа хІама лоаттадара.

— 1-ча октябре, — йоах комбайнера Даурбеков Умат-Гире, — сайрийна 5 сахьат даьлча мара делкъийга дуа хІама данзар тхона. Комбайн юха а соцаяь хІама даа даха тхона маганзар...

Геттара во латт районе транспорта гІулакх.

Ала дезаш да транспорта хьакъехьа республикерча совхозий управлене кулгалхоша цхьаккха а новкъостал районе ца делга. Республике дукхагІа хьажкІаш дІаюврех цаІ я Наьсарен район. Эггара тІехьа мара уж чуэца а йолалац из. КІезига новкъостал ду хьажкІаш лелаеранта Наьсарен АТХ-с а. Цига дукхагІйола машинаш еха латт. Хан-ханнахьа профилактически ремонт ца яр бахьан долаш хІанз капитальни ремонтах оттаяьй дуккха а машинаш. Нах цецбалла хІама да АТХ начальника нов. Костоева дІадоладаьр. Укх бехктохкамерча хана кхашка а ца йохийташ АТХ коа жагІа кхухьаш йоахкаю цо хІара денна 3—4 машин.

Комбайнаш а трактораш а ехача сихха уж тоаяра гІулакх во вІаштІехьдаьккхад шинна а совхоза мастерскешка.

— Сона чІоагІа новкъа хилар, — йоах «Назрановский» совхоза токара Тумгоев СаІида, — 2 октябре еха хиннача комбайна оатхал хьае йиш а йоацаш тхоаш дисар. Тхога аьшк дац. ХІаьта тха дехарга ладувгІаш «Сельхозтехника» яхача республикански объединене кулгалхой а бац.

ХІара дийнахьа 600 тонн хьажкІаш дІатела езаш я Наьсарен район. Из декхар кхоачашдара кхы тІехьа а ца тетташ оарцагІбала беза Наьсарен районе кулгалхой.

М. АХРИЕВ, (тха собкорр).

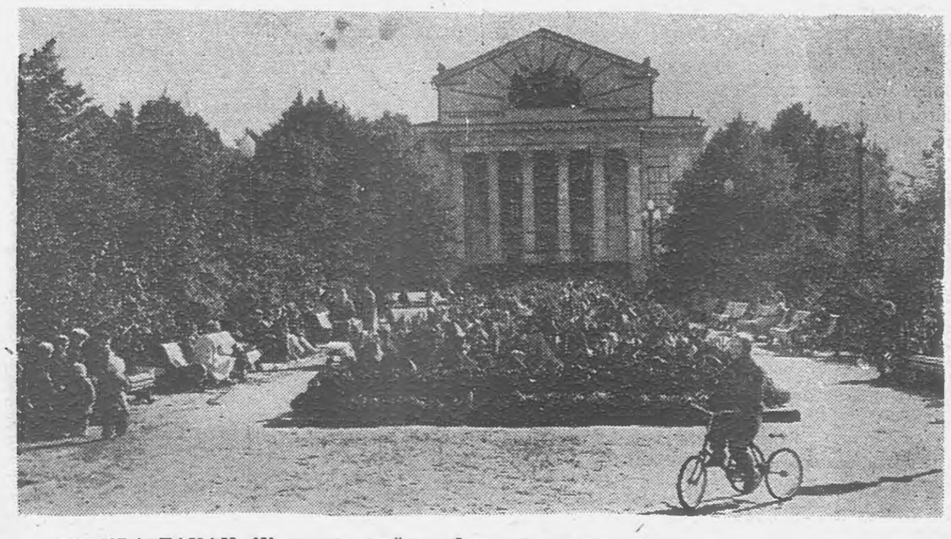

МОСКВА ТАХАН. Журавлева майдан тІара телевизионни театр.
Б. Трепетова сурт. ТАСС фотохроника.

ПАРТИЙНИ ДЕШАРА ХЬАЛХАРА ЗАНЯТЕШ

Шаьла район. Укх шера партийни дешара системе шоай политически сакхетам лакхбеш 1180 совгIа саг ва. Районерча дукхагIа йолча партийни организацеша дика кийчо яь дIадоладаьд партийни дешара керда шу. Пропагандистски балха опыт йола нах дукхагIа юкъеззаб, дешара шу доладалалехьа лаьрххIа царца семинар яьй парте райкома пропагандан агитацеи отдело.

Укх шера хьалхара занятеш дика чакхъяьлар «Джалка» совхоза цхьоалагIчеи пхелагIчеи отделеней юхьанцарча экономически школашка (пропагандисташ нн. Магомадови Фоменкои) Мескер-Юртарча 8 шера школерча коммунистически кхетама кружоке (пропагандист нов. Насуханов), иштта кхычахьа а. Цига ладувгIаш бараш берригаш занятеш тIа хиннаб.

Дика дIадоладаьд партийни дешара шу районе лоаман-кхалнаха лаьрхIа вIашагIъехкача политграмота 12 кружоко а.

Первомайски район. Дика кийчо яь чакхъяьхар укх шера партийни дешара система хьалхара занятеш Первомайски леспромхозе вIашагIъеллача КПСС истори Iомадеча кружоке (пропагандист нов. Иванов), «Заря» колхозерча политграмота кружоке (пропагандист нов. Хилдехароев), иштта кхычахьа а. ЧIоагIа уйла тIаяхийта кийчо яь йийшар цига пропагандисташа «Коммунизм — партеи советски халкъеи керттера де лерхIар да» яхача темах йола лекци.

Цхьабакъда, цхьайолча кружокашка занятеш ца хулаш йисай. Царех я райбольнице, Галашкински лесхозе вIашагIъехка кружокаш. Цу гIулакхо хьахьокх райкома пропагандан агитацеи отдело а цу организацей юхьанцарча партийни организацеша а кердача дешара шера йоаггIача тайпара кийчо янза хилар.

Гудермеса район. Ииллача хана беррига ладувгIараш гулбелар «Гудермесский» совхоза шоллагIча отделенерча юхьанцарча экономически школе (пропагандист отделене управляющи нов. Ахмадов). ЧIоаггIа теркам тIабахийта ладийгIар цига хиннача 15 саго «Коммунизм — партеи советски халкъеи керттера де лерхIар да» яхача темах гIумкий меттала йийшача лекцега. (ЛадувгIараш берригаш а гIумкашха нах ба). Гойтара пособех пайда а эцаш дикагIа ладувгIараш дIакхетаргболча формах йийшар нов. Ахмадова ший лекци.

Иштта дика чакхъяьлар хьалхара заняти «Дружба» яхача совхоза центральни усадьберча конкретни экономика кружоке а (пропагандист нов. Головченко).

Грозненски район. № 2 йолча баьца даарий-шурий совхозе вIашагIъеллай общественни наькъаца болх беш йола политпросвещене кабинет. Цу кабинето а совхоза партбюрос а ханнахьа кийчо йир укх шера партийнии комсомольскии дешара шу дика дIадоладара. Цудухьа дика чакхъяьлар ерригача кружокашка, семинарски группашка хьалхара занятеш. Царех я КПСС истори Iомаду школе вIашагIъелла семинарски группа (пропагандист нов. Брытикова), совхозерча юхьанцарча экономически школе (пропагандист. совхоза керттера инженер нов. Золотарев), иштта кхыярашка.

Цига пропагандисташа шоаш йийша лекцеш республика, района, совхоза вахарца ювзаш йийшар. Укх шера 86 саг ва совхозе партийни дешара системе шоай кхетам лакхбеш.

Соахкарчул дукхагIа ба дешараш

Ши шу хьалха Ачхой-Мартана районе партийни дешара сете шоай идейно-политически кхетам лакхбеш 400 саг мара вацар, царех дукхха а дукхагIа бараш коммунисташи комсомольцаши бар, хIаьта укх шера партийни дешар Iомадеш ва района тайп-тайпарча предприятешкарчеи учрежденешкарчеи болхлоех, гIулакхерча нахах, юрта боахама специалистех ши эзар гаргга саг. ХьалхагIа цIаккха ца хиннача тайпара дукха ба коммунисташца цхьана политически дешар Iомаде безам бола парте боаца нах, промышленноста а юрта боахама а дикагIа бола болхлой.

DIадахача шера дика болх беш хилар юхьханцара экономически школаш. Цу школашка Iомаеш йола теоретически материал шоай бригадий, отделеней, цехий балхаца айхха ювзаш Iомайора. цунца шоаш теоретически Iомадаьр практически чIоагI а деш, къахьегама овсарле лакхъяра торонаш гучайоахар. Из тайпа дешара форма ше дика хилар хьахьекха я. Цудухьа шоай экономически кхетам лакхбе къахьегамхой безам болаш хиларах уж тайпа юхьханцара экономически школаш хьайийлай района «Лермонтовский», «Самашкинский» яхача совхозий ерригача отделенешка, цхьайолча промышленни предприятешка. Цу школашка дешаш ва ши бIаь гаргга саг.

Кердача дешара шера дика дукхагIа я коммунистически кхетам балара семинараш, нохчий кхалнаха йолча политграмота кружокаш.

Ерригача кружокашкеи семинарашкеи хьалхара занятеш хиннай. Дукхха а дукхагIа йолча юхьханцарча партийни организацеша дика вIаштIехьдаьккхад партийни дешара шу, нах дукха хьа а баьхкабар хьалхарча занятешка. Занятеш дика чакхъяьхар пропагандисташа мехлесхозе КПСС истори Iомадара кружоке нов. Воронова, «Самашкинский» совхозе йолча юхьханцарча школе нов. Грузинова, агронома нов. Оздиева, кхы дукххачар а.

В. ДЖАМБУЛАТОВ.

Сийлен вахте эйттаб ремонтникаш

Грознерча «Главнефтеснаба» товарно - транспортни управлене система чубоагIаш боккха мехкдаьтта трубопроводни боахам ба. Доккхий декхараш да цу боахамо кхоачашдераш. ЧIоагIа терко тIайохийт управлене цIаккха ца социйташ трубопроводага болх байтара.

Гурахьеи Iайи трубопроводо хадданза болх бергболаш трубопровода ремонт е езаш яр. Из гIулакх боккхача лоархIаме долга а ховш хьалххагIе а денз ремонтни балхаш лертIа дIадахьара кийчо е йолаелар ремонтно-строительни цеха коллектив (начальник Г. Ткаченко, воккхагIа вола прораб И. Тимофеев, участка десятник нов. Юсупов).

Дегаш гIоздаьнна тIаийцар экскаваторщикаша, трубоукладчикаша, изолировщикаша, газосварщикаша КПСС кердача Программа проект. КПСС XXII съезд хьаеллача ден шера йола задани кхоачашъе социалистически декхар тIаийцад цар — 72 километр дIоахал долча трубопровода капитальни ремонт е.

Из болх ханнахьа йистебаккхара дукха хало ла йийзар ремонтно-строительни цеха къахьегамхой. ДогIа делхар, мух хьекхар, шийла яр, аьнна болх ца беш багIацар уж.

Къаьстта хала яр Камыш — Бурун яхача участке турбашта электросварка еча хана. Хьекхача михо, йIовхало чIоагIа новкъарле йора, бакъда иштта хала доллашехьа а чакхдаьккхар оаха тхоашта тIадилла гIулакх, яхаш дувц электросварщика Д. Салтагиреева. Дийнахьа хьаде ца кхувш диса хIама бийсанна кхоачашдора оаха.

Диккa сихбелар ремонтни болх Андреевски долинерча участке кхаьчача, хIаьта Горагорски участке оттаьча графикал хьалха баьлар уж.

Мел хинна халонаш а яйелар гIишлошъерий митинге Главнефтеснаба партбюро секретара В. Зайцева КПСС кердача Программа проекта материалаш хьакхайкайича. Цитта кхы а лакхагIа социалистически декхараш тIаийцар цар. Уж декхараш сийленца кхоачашдеш хьабоагIа ремонтникаш.

Укх шера цхьоалагIча сентябре шера йола мехкдаьтта трубопровода капитальни ремонт яь яьннай ремонтно-строительни цеха коллектив.

Цхьабакъда, шоаш даьхача толамех тоъам баь Iе дага яц цеха коллектив. Цо лаьрхIад КПСС XXII-ча съезда сийна 4 километр дIоахал долча турбашта капитальни ремонт е а 4 километр хургйола турбаш кердачарца хувца а.

И. ГОНЧАРЕНКО,
КПСС Сталински райкома инструктор, «Сердало» газета редакце штате йоацача пропаганда отдела член.

Коми АССР. Укх шера шоллагIча квартале болх дика бар бахьан долаш РСФСР Министрий Советеи ВЦСПС-еи карара кара тела ЦIе байракх а хьалхара преми а хьожаяьй Ухтински мехкдаьтта чакхдоахача завода коллективана.

КПСС XXII съезда сийленца накъа баха кийчлуш планал совгIа массехк итташ эзараш тоннаш мехкдаьтта чакхдаккха а, съезд хьаеллача денга планал совгIа дуккха мехкдаьтта сийрда продукташ битуми дала а дош деннад завода болхлошеи специалисташеи.

Сурта тIа: крекинг-установка воккхагIа вола оператор коммунист В. И. Новиков. Из керте латтача коллективана коммунистически къахьегама смена яха цIи еннай.

О. КУЗЬМИНА сурт.
ТАСС фотохроника.

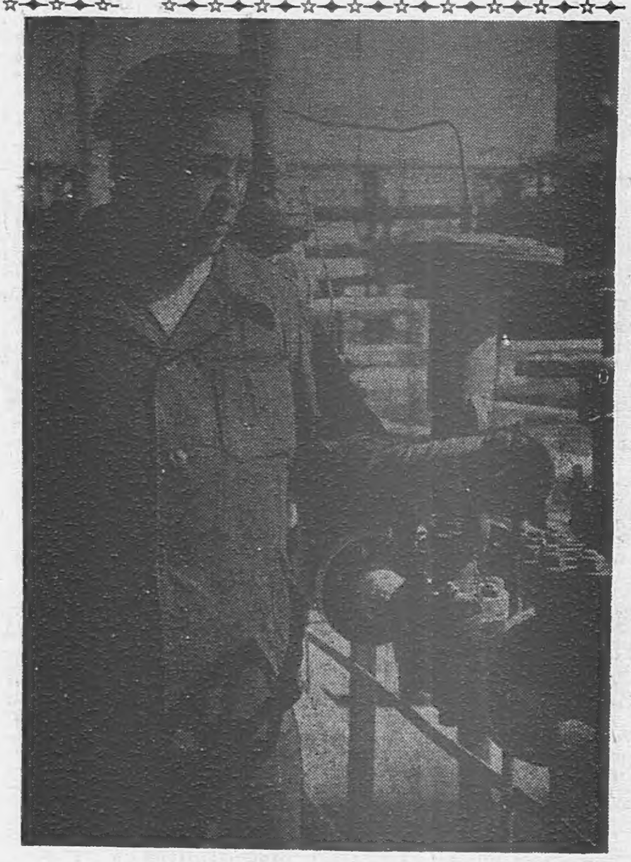

КПСС Программа проект ювцаш

Республикера творчески организацеш

«КПСС XXII-ча съезда даха мадоаггIара накъа даха» яха дешаш хIара заводерча, фабрикерча, промыслерча, совхозерча болхлойи колхозхойи девиз а хинна дIаэттад.

Вай мехка идейни вахара юкъе даьннад сийлахь-доккха исторически документ — КПСС Программа проект — вай мехка коммунизм хьалъяра программа.

Идеологически балхах йолча проекта раздела тIа йоккха мотиг лу культурана, искусствана, литературана.

КПСС XXI-ча съездои «Литератураи искусствои халкъа вахарца эйхха бувзам хилара тIехьа» яхача, довзаш долча партийни документа тIеи оттадаь декхараш кхоачашдеш республика писателаша дукхагIа теркам бу вай таханарча заман гIулакхех яздара, семилетка турпалех, таханарча советски вахарах язъяь дукха произведенеш араяьхай. DIаяхача хана чухь писателаша араяьккхай 150 эзар гаргга экземпляр йола 75 произведени,

1960—1961 шерашка городашкеи юрташкеи бахача къахьегамхошца 87 творчески вIашагIкхетари читательски конференции хиннай, 15 эзар совгIа саго дакъа а лоацаш.

Москверча писателаша дакъа а лоацаш къонача литераторий семинар хиннай. Литературни объединене болх дикагIа бу.

Грознерча промышленни предприятей болхлошца, Курчалоевски, Шелковской. Шалински, Наьсарен районий юрта боахама къахьегамхошца Дагестана, Кълбаседа-XIирий, Черсий-Балкхарой, Нохч-ГIалгIайчен писателий творчески вIашагIкхетар хилар. Республикерча къахьегамхошца иштта вIашагIкхетаро дикагIа йовзийтар вежарашха йолча республикай писателийи поэтийи творчество, йиш хилийтар Къилбаседа Кавказа халкъий доттагIал кхы а чIоагIде.

КПСС XXII-ча съезда накъа баха кийчлуш республика писателаша вай деной турпалех йола очеркаш язъяра хьакъехьа журналисташца цхьана совещани йир. Эрсий меттала журналисташа арадаккхад «Нохч-ГIалгIайчен сий дола къахьегамхой — кхалнах» яха очеркай сборник. Вай писателаша хьадаьча литература хьахьокх вай вахар, тахан вайна юкъе нийслуча а къаьнача замах юхедисача а воча гIулакхашта хIама тох, кхоане, вахара дикадар бIаргадовра, довзара наха новкъостал ду.

Масала, Арсанов Саид-Бей творчество эргаш я вахар шерра чулоацаш хиларца, вахар ше мадарра гойташи цхьаццаболча турпалий уйлаш йовзийташи хиларца — из да цун «Мишта довз доттагIал» яхача книжка тIа дувцар.

Литература чухь хинна дикка доккха хIама да 1959—1960 шерашка араяьнна шин книжкаш латта Ошаев Халата «Алан шераш» яха йоккха роман, цун кхыйола произведенеш. Писателаша Базоркин Идриса дуккха дика произведенеш язъяьй вай деной турпалех, лоаман кхалсага дIаяхача хана хиннача халача вахарах, кхыдарех а.

Республике бахача нахага кхаьчай дуккха керда Ахматова Раиса, Осмиев Хьамзата, Яндиев Жамалдас, Хамидов Абдуллас, Зязиков Бахьауддина, Сулаев Махьмада, Ведзижев Ахьмада, кхычар а язъяь произведенеш.

БIаь гаргга къона писатель ва литературни творчествана юкъе дакъа лоацаш. Дешаш бараша дика хеташ тIаийцай боллуш болча писателий Х. Эдилова, А. Айдамирова, З. Джамалханова, З. Муталибова, У. Гайсултанова, А. Бокова, вала ха йоацаш веннача къонача поэта К. Чахкиева, кхыбарий а произведенеш.

Наха дика а хеташ деш Трунова, Болтачева, Верольске, Голубева, Лобанова, Лукина, Куксова, Петренко дувцараши стихаши.

Укх тIеххьарча шерашка писателаша язъяь араяьхай дIаяхача ерригача а хана язъяь ара мел яьхарел массехказа дукхагIа художественни литература произведенеш.

Укх тIеххьарча хана дегIаенай драматурги. Толамца увттаю Х. Нурадилова цIерахча театре Х. Ошаева «Асланбек Шерипов», А. Хамидова «Совдати Дауди», И. Базоркина «Тамара», Н. Музаева «Мехкашмирза», М. Мусаева «Мукъа Тийрк» яха спектаклаш. И. Базоркина язъяь «Артиста никъ» яха киносценари Бакурча киностуде араяккха дIаийцай.

Дикка лакхбаьб шоай творчески болх республика художникаша а. Российски Федераце краяйи областийи творчески яхьа юкъе бахача вай республикерча художникаша 1960-ча шерарча «Советская Россия» яхача выставка юкъе дакъа лаца бокъо яьккхар. Цар 12 произведени яр выставка юкъеяха.

Мехкдаьттахойи колхозни юрта къахьегамхойи вахара хетадаь дуккха тематически сурташ яздаьд цар, масала, Мордовина «Нохчийче хьалъеш латт», Клюкина «Лаккха лоамашка» яха сурташ, Бекичевеи Астаповеи даь промышленноста дикагIа болча болхлой скульптурни портреташ.

Художникаша халкъа вахарца бола бувзам лакхбу. Ши бутт совгIа ха яьккхар «Горагорске» бурув деттача вышкашка болх беш художникаша Мордовинеи Крюкинеи. Вай мехкдаьттахой турпала гIулакхаш шоашта тIа гойташ дола сурташ яздаь, КПСС XXII-ча съезда накъа баха гIерт уж. «Н. С. Хрущев г. Грозне вар» яхача доккхача сурта юхьханцара болх баь ваьннав художник Катков.

Дика болх бу къонача, талант йолча скульптора И. Д. Бекичева, цун творчествана юкъе дика карагIдаьнна хIама да Нохч-ГIалгIай халкъа турпалча воIа Нурадилов Ханпаший памятника цо яь эскиз.

Художникаш хIанз дуккха а промышленностеи юрта боахамеи дикагIа болча болхлой портреташ деш ба. Шелковскойи Курчалоевскии районашта 100 гаргга сурти скульптурни произведении совгIата еннай художникаша. Болх беш я дIа-юха лела выставка. Нохч-ГIалгIай халкъа эггара хьалхарча художника академика Захаровна хетаяь выставка кийчъеш латт. Дукха болх баьб нохчехи гIалгIаехи болча кагийча наха юкъера талант йола нах гучабоахаш. Царех цхьабараш Краснодара. Нальчика, кхыйолча городий художественни заведенешка деша бахийтаб.

КПСС XXII-ча съезда баха мабоаггIара накъа баха кийчлуш цхьадола толамаш даьхад республика искусства учрежденей болхлоша а. Театре репертуараша дукхагIа дувц таханара керттера гIулакхаш, йоккхагIа йола моттиг цар балха тIехь дIаloац советски драматурге.

Нохч-ГIалгIайчен истори, цун халкъа вахар, дIаяхача заман воча гIулакхашца лоаттабу къовсам — иштта я Х. Нурадилова цIерахча театра репертуара керттера тема. Цу театра профессиональни говзал лакхъеннай.

Республика эстрадни искусства викалаша М. Эсембаевеи Н. Татьянченкоси эстрада артистий Ерригача Российски конкурсе хьалхара моттигаш яьхай. ЛоархIам боллаш кердаьккхай иллеи халхареи ансамбла творчески коллектив.

Советски театра болхлошта марксистско-ленински теори Iомаеш советски патриотизма, коммунистически моральни, этически кхетам царна луш новкъостал деш цхьабола болх баьб Ерригроссийски театральни Общества республикански отделене. Къонача артистий идейно-теоретически боарам лакхбеш лекцеш йийшай, совещанеш яьй. Зрителий конференцеш хилар г. Грозне, Сунженски, Шелковской, кхыча а районашка, хIаьта иштта Грозне предприятешка керттерча артистий творчески отчеташ а хилар.

Белгалдаккха дезаш да творчески организацей балха тIехь хIанз а дукха кхоачамбоацараш хилар. Принципиальни партийни критика ца ярах, художественни произведене бокъонца тохкам ца барах араяьха Iалаьмате мела художественни произведенеш я.

Укх шера июнь бетта хиннача писателий конференце белгалдаькхар йоккхий наха йовзаш йола произведенеш язъяьча Муталиева, Хашагульгова, Сулаева, кхычар а цхьайола произведенеш шоай идейно-политически чулоацамга а художественни дикалга а диллача чIоагIа мела хилар, масала, Муталиева «ДоттагIий болча» яхача сборника тIара цхьадола дувцараш, «Дега иллеш» яхача Хашагульгова стихай сборника тIара цхьайола стихотворенеш.

Писателий балха тIехь доккха кхоачамбоацар да драматически берийи литература произведенеш Iалаьмате кIезига хилар. XIанз йолаш йола пьесаш доккхий кхоачамбоацараш доахкаш я.

КПСС обкома бюрос писателий Союза правленега дIахайтад цо къонача писателашта новкъостал кIезига деш хилар, дешаш барашца болх ледара беш хилар. Писателаш декхарийла да вахар кIоаргагIа довза, советски мехка вахар чухь хула кердадараш художественни образашца хьахьокха, материальни рузкъеи духовни ганзи еш вола саг дикагIа гойта, язде болабеннача къонача писателашта массе тайпара новкъостал де.

Шоай творчески йиш йолча торонел кIезигагIа болх бу республика художникаша а. Творчески болх бе Iалаьмате дика хьалаш хилийта доллашехьа а геттара кIезига болх бу цхьаболча художникаша. Районашка, предприятешка хилац, вахар Iомадац. 20-нех бокъонца болх беш 10 художник мара вац. Художникий союза правлене мела бу къонача художникашцара идейно-кхетама болх.

Доккхий кхоачамбоацараш да искусства учрежденей балха тIехь а, театре репертуаре кIезига я спектаклаш вай ханарча темах, вай республика къахьегамхой толамаш дувца пьесаш яц.

КПСС обкома бюрос укх шера август бетта белгалдаьхар искусства учрежденей балха тIехь цIенхаштта дола кхоачамбоацараш: дисциплина ца хилари кадраш дукха хувцари.

1960—1961 шерашка творчески дисциплинеи морально-этически нормаши телхаярах филармоне 36 болхлочоа бехк баь моттиг я.

Моттигерча материалех язъяь спектаклаш кIезига хул къаьстта Лермонтова цIерахча театре. КПСС XXI съезда исторически решенеш кхоачаш а еш, творчески болхлошта кIоаргагIа довза деза вахар, цар гойта деза вай мехка кердадар, коммунизм еш воалла вай ханара керда саг.

Культуран искусстваи болхдоша, писателаша, художникаша лоархIам боллаш толамаш даха деза КПСС XXII-ча съезда, сийна.

Хь. КУРКИЕВА,
КПСС обкома пропагандан агитацеи отдела заведующе заместитель.

Сийлен ханна ладугIараш

Ваьнахьа районе. Ваьнахьа районерча «Дружба» совхозе ладугIараш ваьнахьа ханна ладугIараш берригаш ваьнахьа ханна ладугIараш берригаш ваьнахьа ханна ладугIараш беррига

Съезда делегат

БІарг макхоачча дада Кагерманов Оалхазара тракторни бригада кхаш. Массанахьа а гуччахьа дегІаухаш санна лакхлуш латтар хьажкІаш. Кхаш а оасарах хІама тІадоацаш цІена да. Хила йиш а йий цар тІа оасар, нагахьа санна ший массадола кха дика довзаш волча бригадира е ззача культиваци яра трактористаш хьежабеш хилча.

Цхьа ха яр комсомольца Хасанов Іабдурашида звено ший декхарех лоархІаергйий-хьогІ яхаш Кагерманов шек волаш. 306 гектар дола кха шийга леладе хьа а ийца, цунах хІара гектара тІара 70 центнер йоаккхаш фуалъяьха хьажкІаш яха аьнна декхар тІаийцадар цу звенос. Цхьабакъда, кхера везаш хиннадацар гІулакх. Хьалдахийта кулг хьал ца кхоачаш, хьу санна хьалъэттар хьажкІаш. ХІара гектара тІа 45 ззарнел кІезигагІа боацаш хьажкІий хи багІар. ХІаьта хІара хенах 2—3 дика хьажкІа йоаллар.

ЦхьоалагІча июне керда газет бе а доаллаш бригада стане вера совхоза директор Мусиенко.

— Аз цхьа кхаъ бахь хьона, Оалхазар,— велавенна дош а аьнна, газет Кагермановга дІакховдадир директора.

— Критика ю хург мичай цига. Хьагучох, кхы критика е хІама а ма дац укхаза. Массадола хІама вІаштІехьа да бригаде.

— Цкъа Іойийше вала хьо.

Кагермановна гонахьа гуллуш латтар трактористаш. Лерг дилла ладувгІаш бар уж шоай тхьамада дувцачунга.

— БІаьстан юхье хІамаш дІаювча хана машинно-тракторни парках пайда дикагІа эцар а дІайийнача хІамашта гІулакх дикагІа дар а духьа республика колхозийи совхозийи бригадаша лаьцача социалистически яхьа итогашка а хьежа, КПСС обкома бюроси Нохч-ГІалгІай АССР Министрий Советои соцам баьб: карара кара тела КПСС обкомеи Нохч-ГІалгІай АССР Министрий Советеи ЦІе байракх луйла Урус-Мартана района «Красноармейский» яхача совхоза тракторни бригадана (бригадир Кагерманов Оалхазар).

— Из дика да,— аьлар гонахьа латтараша.— Республике эггара котдаьннараш тхо дакх.

— ХьажкІаш дІаера план 100 процент кхоачашъяьй бригадо, 770 гектара тІа квадратно-гнездовой хьисапе дика дІайийнай хьажкІаш,— дІахо дешар Кагерманова. ХьажкІаш дІайийнай дІатоссача ханна царех минеральни удобренеш а тохаш. Квадраташ нийса хиннай. ХІара гектара тІа 45 ззар кІий хи латт. 2240 килограмм доагор кходаьд бригада. 15 говра низ болча тракторца дьь кІаьда оахам 212 гектар да.

— Дика кхаъ ба Іа тхона бенар, Николай Петрович. — директора кулг лаьцар Оалхазара. — ХІанз тха декхар да из доккха совгІат карара ца далийтар духьа чІоагІа къовсам лоаттабар.

— Кхы цхьаькха гІулакх дахьаш а венавар со тахан шо долча, — аьлар Мусиенкос.— КхоалагІча бригаде культивацн яра гІулакх во латт. Кадыров Хьусейна новкъостал доре бакъахьа дар оаш.

— Фу ях оаш? — хьаттар Оалхазара бригада членашка.

Кхы дувца хІама мичад укхаза-м, — аьлар Шаипов Хьумайда.— Коммунистически къахьегама бригада яха цІи яккхар духьа къовсам лоаттабергба аьнна дош ма деннадий вай, денначе, лоалахошта новкъостал данза даргдац.

Пхьарсаш хьал а хьекха тракторашн культиваторашн нийсъеш воаллар Кагерманов ший трактористашца. Культиваци еча Кадырова бригадана новкъостал дар духьа шоай техникаца цун кхашка бахар Кагерманова вож трактористаш. Болх йистебаьннначул тІехьагІа Кадырова бригадацарча членашка къамаьл дир Оалхазара:

— Тхо долча а даьхке, хьажа шо, тхо мишта дах а оаха болх мишта бу а. Тахан денз дІа шоана новкъостал деш хургья тха бригада. Шоана хьалхара цІий дала дезаргдоацаш болх бе оаха Іомадергда шо. Оаха чІоаггІа новкъостал дергда шоана, шо тІехьа ца дитар духьа.

Кадырова механизатораш Кагерманова бригаде баьхкача хана цецбаьлар. Укхаза кхай тІарча стане продавец воацаш болх беш яр буфет, кассир воацаш нйду алапи трактористаша, уж массава а юрташкарча кагирхой сайрийнарча школе дешаш ва. Кхаш а техника а вІаштІехьа да. Кадырова бригадацарча хьажкІаш лелаераша теркалде а хьаэца мегаргдолаш а дукха хІамаш дар Оалхазара бригаде.

Цхьа ха-зама яьнначул тІехьагІа керда кхаъ бера Кагерманова бригаде.

Коммунистически къахьегама бригада яха цІи еннай цун коллективана!

Къахьегамца яьккхача цу сий долча цІеро керда низ чубоссабир, хьинар совдаьккхар бригадацарча хІара члена.

Оалхазар областной партийни конференце делегаталла хержав аьнна шийна хезача Хасанов Іабдурашида аьлар:

— Конференце Іа дІаалалахь, Оалхазар, тІаийца декхараш вай кхоачашдаьд аьле. ТІаийца декхар 450 центнер яккха аьнна мара доаццашехьа а 530 центнер силос яьккхай хІара гектара тІара, хІаьта хьажкІаш 65—70 центнер йоаккх. Уж а ма йий декхарел тІех.

IX-гІа областной Нохч-ГІалгІай партийни конференци болх беш хиннача деношка, цун балха хьакъехьа радио чу гІолла деча хоамашка чІоаггІа ладувгІаш бар Кагерманов Оалхазара тракторни бригадацара членаш. ХІаьта конференци ший болх йистебаьккха яьнначул тІехьагІа царга хоам бера цар бригадир КПСС XXII-ча съезда делегаталла хержав аьнна. Шоай тхьамадана коммунисташа бенна тешам шоашта беннарг лоархІар хІаране. Царна ховра шоай бригадир, коммунист Кагерманов керте хилча кхы дІахо а толамаш даха шоай йиш хургйолга а дІахо цар лоаттабеча къовсама байракх КПСС керда Программа хургйолга а.

Н. ШИПУЛИН.

ТХА КЪАХЬЕГАМ, ХЬИНАР—ПАРТЕНА!

№ 1 йолча шурий совхозе лаьца ца Іеш, ерригача Грозненски районе а шура яккхара даькъе хьалхара моттиг лоац аз дояркалла болх беча деттача доахана Іуло. Укх шера хьалхарча квартале шоашка кхаьча КПСС райкомеи райисполкомеи карара кара тела цІе байракх шоашка лелаю хІанз а дояркаша. Сона уллув соца балхаш деш ба аз яхь лелаю дикагІа бола дояркаш Анастасия Егоровна Лаврушина, К. Дужуева, М. Девицкая, Н. Ефремова.

1953-ча шера юхьаьнца се ферме доахан детта яхача из болх дика Іомабе чІоагІо йир аз. Цу шерре а сайга доахаденнача хьалхарча толамаша дог оттийтар са кхы а дикагІа болх бе. Доахан деттара гІулакх дика Іома а даь, зоотехнически бокъонаш нийса а лелаеш аз баьча балхо сона торо елар совхоза дикагІа болча дояркашта юкъе йизза сай моттиг хьаллаца.

Алхха аз айса хьийга къа хинна ца Іеш, тха бригадацарча дикагІа болча дояркаша сона даь новкъостал а дар цу балхах са ка яьккхар. Дукха хІама Іомадир аз тха бригаде вІашагІъеллача дикагІа йола опыт ІомаечА школе а ухаш, цига ладувгІарах. Тхоайла вІаши дага дувлаш а республикерча дикагІа болча дояркай опыт Іомаеш а балхаш ду оаха цу школе.

Се доахан детта йолаелча денз цІаккха а тІера ца йоалаш чІоагІа леладу аз доахан хан-ханнахьеи дикеи кхоабилга, цар оамалашка хьежжа царна гІулакх делга. Чувха ца деш, доахан хьоасташ хилар боккха лоархІам болаш гІулакх да. Из къаьстта дика кхетадир аз укх шера духхьашха дахка 17 бежан аз сайга детта хьанйцача хана.

Доахана луш йола шура алсамъяккхара чІоаггІа новкъостал ду хІара денна луча шурий бокъонца учет лелаяро. Нагахьа санна Іатто шура эшаяь моттиг хилча, из малагІча бахьанийца да дайза а дайзе, цо юха а шура тІатохаргйола никъ лох аз.

Укх шера айса деттача доахах хІара Іаттагара 2080 килограмм шура яккха дош деннадар аз. Айса деттараш духхьашха дахка кагий доахан хиларах лоархІаянзар со кхы доккхагІа декхар тІаэца.

Аттача гІолла яланзар балха тІа камаьхал. Къа дукха хьега дийзар. Цудухьа август бутт юкъе бахача ханне а аз дикка тІехкхоачашдир айса тІаийца декхар — хІара Іаттагара 2465 килограмм шура яьккхар.

КПСС XXII съезда сийна яьржача социалистически яхьа юкъе а даха, аз а соца болх беча дояркаша а дош деннад шура яккхара 10 бетта план 17-ча октябре кхоачашъе. ХІаьта шера тІаийца декхар хІанззехьа а кхоачашдаь яьннача аз дош лу айса деттача доахангара планал совнагІа кхы тІа а 7 500 килограмм шура яккха. Из сай дош аз кхоачашдергда 15-ча октябре.

Т. КУРАКИНА,
№ 1 йолча шурий совхоза доярка.

Іай а хьалкхее йиш я кабуцаш

Хьалха кхача баьца даараш хьалкхедара бІаьстан юхьхье парникашка е теплицашка хьалкхею рассада, цул тІехьагІа лаьтта дІайогІ. Хьалха кхача баьца даараш хьалкхедеш чІоаггІа къахьега деза, дукха ха, материалаш эш, цудухьа маьха еза а хул уж. Грозненски плодо-ягодни совхоза баьца даараш хьалкхедераша бІаьстан юхьхье денз хьалкхеяц кабуцаш, цар хьалкхею уж 20 градус совгІа шелал йолча лаьттан тІа гурахьа денз. Цу тайпара хьалкхею кабуцаш ши-кхо кІира хьалхагІа кхач, хІаьта дарегІа а хул.

Грозненски плодо-ягодни совхоза баьца даараш леладераш «Дербентская» яхача кабуций сорта ги хІанззехьа кийчдеш ба. Іай 20 градус совгІа шелал хургьяле а сентябрь бутт бовш 10 гектар лаьттан тІа дІаюврГья цар кабуцаш.

Нохч-ГІалгІайче Іай кабуцаш дІае болабенна кхо шу совгІа ха я. Эггара хьалха цу тайпара кабуцаш хьалкхее волавелар со коа тІарча участке. 1959 шера «Предгорный» совхозе Іай кабуцаш хьалкхейича бакъахьа я аьннадар аз. Цу гІулакха раьза хилар совхоза дирекци. «Дербентская» яхача кабуций ги Іалашдир совхозе. 40 дийнахьа хаьсаш тІа хьал а кхеяь, октябрь бетта лаьтта дІаегІар. Шелалга Іама а Іема шелалах ца кхераш хилар кабуцаш.

Иштта Іа а даькка эггара хьалхарча дІайхача деношка сихха кхача йолаелар кабуцаш. Апрель бетта кабуцаш хилар, хІаьта май бутт болалуш совхоза болхлоша эггара хьалхара хьувкъам чуийцар массаза а санна кхееча кабуцел 30 ди хьалха. ХІара гектара тІара яьккхар 225 центнер кабуц.

«Предгорный» совхозо доладаь боккхача пайданера гІулакх дІадахача шера гурахьа дІадоладир Грозненски плодово-ягодни совхозе. Кхаь гектара тІа дІайийра цига кабуцаш. ДІайийнача кабуцашта шелал ца кхетийтара ноябрь бетта кхоца дІакъайлар уж. Шелал ца кхеташ дика Іа даькхар цар.

15-ча мае денз кабуцаш чуэца болабелар цига, хІара гектара тІара 150 центнер кабуцаш яьхар. БІаьсти больницашта, берий учрежденешта, Грознерча столовешта бутт хьалха керда кабуцаш елар совхозо. Іай хьалкхеяь кабуцаш йохкаро бІаьсти хьалкхеяьча кабуцел диазза дукхагІа пайда белар. Специалисташца дага а баьнна баьца даараш хьалкхедераша лаьрхІад укх шера кабуций ги хаьсаш тІа а доацаш, духхьал лаьтта дІаде.

Къилбаседа Кавказе Іай кабуцаш дІаеро торо хулийт бІаьстан юхьхье керда продукци хилийта, лаьттах дикагІа пайда эца. БІаьсти кабуцаш хьаяьхача лаьттан тІа кхы а шозза дІае йиш я кабуцаш, хІаьта иштта помидораш, горошек, шекара свекла, ялатийна лаьрхІа хьажкІаш.

Н. ЛЕПОРИНСКИЙ.

ДАЛА А ДАНЗАР НОВКЪОСТАЛ...

Тувла а луш, дешаш кІалтІа а доахаш, йий эца ухача наха тоамбар дар мара кхы хІаманна гунахьа доацаш вола цІена тика болхло ва ше ала гІерт Долкаев Махьмад фуннагІа дьь а. 34 шу даьнна тенна къонаха 1960-ча шера январь бетта Грозне юхавеча цхьаннахьа балха а воацаш лелаш ах шу даьлар, хІаьта цул тІехьагІа йий дохкача тика чу вахар из. Цхьабакъда, гучадаьннача хІамаша хьахьокх Долкаев шин тайпара вахар леладеш хинна хилар. Дийнахьа — тика чу хьаьнала болх а беш, бийсанна— дына гІулакхаш леладеш, къайлагІа «Кунта-Хьажий» мурдий тоабанна кулгалдеш хиннав из. Дагалоацам боацача сага алапех вах а моттаргдолаш, хІаьта бокъонца дІатехкачул тІехьагІа цунна хьатІадоагІаш дола рузкъа хиннад дыно тувлабаьча наха тела ахчаш.

... Тунеядец, наьха хьакъ дуаш из хилар хьахьокхаш дола хІама дІатІа ца эцаш вола Долкаев харцлув.

Харцлери нах Іехабари цунна духхьашха дагадеха дац.

Укх денношка йоачан хургья аьнна хаоттама сводка хьакхайкадаьлга а хайна, догІа дайтилга даьлагара деха аьнна укх шера май бетта ший мурдаш вІашагІтехар Долкаева. ДогІа дийлхар, хІаьта харцлувши нах Іехабеши волча Долкаева сий геттара чІоагІа лакхделар. Ший цІагІа а цхьаболча даьлах тешача кхыча наьха цІагІа а ламазаш де ший мурдаш бийсанна вІашагІа а бетташ, балхах наьха безам лелхийтар, Долкаева болх бе могаргдоацача боахар уж.

Лоалахоша а даьлах тешачар шоаш а дуккхаза яьхад Долкаевга бокъо йоацаш ше леладу гІулакхаш а вІашагІбетта нах а бита. Керда Алды яхача юрта вІашагІкхийттача наха тІадожадир цунна хьаьнала болх караэцилга. Цхьабакъда, Долкаева аьннар де тигацар, дагахьа дала кІалвутаргвац со аьнна а хеташ.

Вай мехка Закон телхаде цхьаннена а бокъо ца енналга дицдалийта хиннад Долкаева. Цудухьа Октябрьски района халкъа судо геттара нийса соцам бир «Обществана пайдана болча къахьегама юстарбувлаш а обществана духьал дола зуламера вахар леладеш а болча нахаца лоаттабу къовсам чІоагІбара хьакъехьа» 1961 шера 4 мае арадаьннача РСФСР Лакхехьарча Совета Президиума Указага хьежжа М. У. Долкаев бехктокхаме озарца. Нохч-ГІалгІай республикера дІавахийта доаккхаргдолча пхе шерои дІакхаьчача байтаргболча балхои Долкаева новкъостал дергда советски законаш телхаде йиш ца хилар кхетаде.

Ю. КРИГЕР,
Нохч-ГІалгІай АССР прокурора воккхагІа вола помощник, юстице советник.

ОМСКИ ОБЛАСТЬ. Башха дикача къахьегама совгІаташца парте XXII-ча съезда накъа йода Кормилоаски района «Победитель» яхача совхоза цІи хеза свинарка Социалистически Къахьегама Турпал Перешивко Татьяна. Цо 8 бетта кхаба а кхаьба, паччахьалкхенна дІаеннай дийна йолаш эзача ерриганех а 5 430 центнер хулаш йола 6 387 хьакха — дІадахача бІарччача шера еннначул 830 центнер дукхагІа. ХІанз кхы а 3 020 хьакха кхаьба йоалаш йоалл из, кастта дулха лаьрхІа дІалургйолаш.

Т. Перешивкой из къахьегама толам баккха торо хиннай балхашта механизаци яр, хьайбашта гІулакх дара а кхабара а прогрессивни методаш юкъеяхар бахьан долаш.

Свинарка болх беча ферме механизаци яь да доакъараш кийчделгеи дІадеккалгеи, хий уттаделга, хьайбаш чудоахка моттигаш цІенъелга. Аьхки кхаба лагерашка юувл хьакхарч. Механизаци яь йолча доакъараш кийчдеча цехе кийчдаь доакъар духхьал машина тІара нийна чу дехка йиш йолча хІамашца кийчъяьча автомашинашца тІаккхуь. Доакъараш кийчдеча а тІаккхуьача а болх бе кхо саг мара везац.

Аьхки дуккха цхьана вІашагІа а техе; кортамукъа хийце йоажаю хьакхарч Т. Перешивкос. БІаьстан юхье лагера юхье йоажаергйолаш 100 гектара тІа дІайийнаяр коартолаш, хьажкІаш, кхеех эяь буц. Цу участке хьакхарч йоажаяро йиш хилийтар дукха фуъ кхобе а дулх царна дукхагІа тІакхетийта а.

Хьалха латтача свинарка даькхача толама цхьаькха къайле я снхъяь хьакхарч кхоабилга вІаштІехьдаккхар. Сибирски ветеринарни Іилма-тохкама института болхдоша могаьча цу методо йиш хулийт цхьа бутти цхьа бутт ах бутти хьалхагІа хьакхарч кхаьба яха.

Т. Перешивко дог тийша я ший декхар кхоачаш а даь, шера 12 ззарнел кІезигагІа йоацаш хьакхарч ше кхоабаргхиларах.

СУРТА ТІА: Социалистически Къахьегама Турпал Т. Перешивко.

В. Липовске сурт. ТАСС фотохроника.

ДИКАГІЙОЛА СМЕНА

КПСС XXII-ча съезда толамца накъа яхара сийленца къахьегаш я Грознерча вагонни депо пропарочно-промывочни станце коллектив. Пхи бригада я цига болх беш, хІаьта пхе сменах болх а бу цар. Уж ерригаш а шоайла социалистически яхье а яьнна, хьинаре къахьегаш я коммунистически къахьегама сменай сийлен цІераш яхара. Къаьстта дика къахьег къонача мастерий Джаватхановеи Овсяниковеи сменаша. Укх шера хьалхарча кварталах дІа-юха тела цІе байракх Джаватханова сменага яр, хІаьта укх тІехьарча кхаь бетта Овсяникова сменага я из.

25 шу совгІа ха я нов. Овсяникова пропарочно-промывочни станце мастерална болх бу. Цу хана денз ше дика болх барал совгІа дукха къона болхлой Іомабаьб цо промывальщикий болх бе.

ДІадахача шера баьчул дуккха а дикагІа болх баьб цу коллективо укх шера. БархІ бетта йолча планал совгІа 8000 цистерна йила цІенъяьй цо.

Цу коллективе болх беш 100 совгІа коммунистически къахьегама ударник ва. ХІанз чІоаггІа къовсам лоаттабу коллективо коммунистически къахьегама цеха сийлен цІи яккхара.

Кхы а хьинар айдаьд промывальщикий Коммунистически парте кердача Программа проекто. Парте съезд хьаеллача денга доккхий толамаш доахаш накъа баха лерхІ цар.

И. ГЕОРГИЕВ,
вагонни депо насосни установка машинист.

ДИКА ХОАМАШ

Хьажкіаш чуэц жа леладераша

Наьсарен района «Октябра 40 шу» яхача совхоза жа леладеча ферма коллективо укх шера 60 гектара тІа дика хьийкъа хьажкІаш хьалкхеяьй. ХІанз уж чуэца болабеннаб жа леладераш.

Иштта хьийкъа хьажкІаш безамца чуэц ферма болхлоша. Са а ца лоІаш чуэца безам боагІа уж, йоах цар. ХьажкІаш чуэцаш къаьстта хьинаре къахьегаш ба 70 шу совгІа ха яьнна Кодзоев Мусеи Кодзоев НогІои.

В. ЦИЦКИЕВ.

Кхы а хьинарегІа къахьегаргда

Вай хьамсарча парте XXII-ча съезда доккхийча къахьегама толамашца накъа бахара хьинаре къахьегаш ба «Джалка» совхоза шоллагІча отделенерча шурий-товарни ферма болхлой.

Цу балха юстара хила йиш яц ферма скотникаш. Цудухьа оаха тхоашта хьалхашка оттадаь декхараш да, махулла дукхагІа шура лургйолча тайпара доахан доажаде. Цу гІулакха ази соца скотникал болх беш волча Ибрагимов Шарипен дикагІа буц йолча доажаду доахан, хьалххе а кийчъю оаха уж доажаде моттиг. Дийнахьи буси тха Іулацарча доахана 100—150 килограмм шура тІатох.

ДІахо йодача хана кхы а хьинаре къахьегаргда оаха. Из да парте XXII-ча съезда сийна оаха тхоашкара кийчду совгІат.

А. БАЧАЕВ,
скотник.

Керда прибор

Мехкдаьтта кІедж еттача кІоаргача мелови скважинашкара давлени а температура а цхьан дусташ йола керда прибор хьа а яь балха юкъейоалаяьй технически Іилмай кандидата Геннадий Георгиевич Полякова.

Уж ши гІулакх довзаш ца хилча дика вІаштІехьбакхха йиш яц мелови тІоанашкара мехкдаьтта даккхара болх.

ХІанзалца хиннача приборашa 300—400 атмосферал тІех йоаца давлени мара хьахьокхацар. ХІаьта мелови мехкдаьтта доаллачара давлени 500 а кхы тІех а атмосфер хул. 600 атмосфер хула давлений 150 градусага дІакхоачаш йола температуреи йиста низ а кхоачаш, 13,5 килограмм мара дозал а доацаш я Полякова яь керда прибор. Къаьстта боккха лоархІам болаш да-цу приборо бустам Іалаьмате цІена боаккхаш хилар. Балха тІа техкача гучадаьннад из прибор геттара дика хилар.

Р. ТУРЛОВ,
инженер.

Мишта кхоачашдир аз тІаийца декхар

Горячеисточненски совхоза свинарка Закирова Совдата ший балхах дувц

Деррига а кхо шу мара дац хьакхарч кхоабача балха тІа со йола. Хьакхарч кхоабилга сий долаш а паччахьалкхенна чІоагІа эшаш а гІулакх долга хов сона.

Сай болх геттара дукха безабелар сона. ДикагІа болча свинаращта гучаяьнна балха говзалаш Іома а еш, уж сай балха юкъекхувла яьлар со. Соахка дика ка яьлар са сай балхах. 1000-нел совгІа хьакха кхаба а кхаьба паччахьалкхенна дІаелар аз.

Укх шера КПСС ЦК январски Пленум хиннначул тІехьагІа кхы а дикагІа къахьега чІоагІо а яь, аз дош делар хьал а кхеяь, хІаране дозал 90 килограммал чухнахьа доацаш йола 1500 хьакха паччахьалкхенна дулха дІаяла, аьнна. Из атта хургдоацилга-м ховра сона, цхьабакъда, из болх байза, цунца хьакхашта яьнна се хиларах, айса денна дош кхоачашде низ кхоачарг ма бий са, аьнна, хийтар сона. Къаьстта чІоагІа дега ондо йора аз сайца хьакхий ферме болх беш болча сай новкъостех: йорстае цар шортта хурскаш хьалург ма йий сона, аьнна, хетар. Цу са новкъосташа дика бир из болх.

Тха совхоза хьакхий фермерча коллективо боккха лоархІам бу духхьашха цкъара яхка хьакхарч кхабара. ХІанз 700 я тха иштта хьакха. Цар торо хулийт совхоза хьакхарч ебае. Планах шера 4794 хурск йята лийрхІача метте, хьалхарча 9 бетта а 5554 яьй совхозе. Яхкача хьакхарчашка хьожача къахьегамхой боккха толам ба из.

ДикагІа йола свинарка Штыкова Евдокия хьожаш йолча духхьашха яхкача хьакхарчех хІаране 9 хурск яьй. Ноаношта тІехьара къоастаеча хана 13,9 килограмм хулар юкъера лаьрхІача цун групперча хІара хурскаш. Духхьашха яхкача хьакхарчех дукхагІа а дикагІа а хурскаш ераш керттера нанахьакхарч царех е юхе а юташ, вожаш дулха дІаяла йорстаю оаха. Совхозо паччахьалкхенна дІалуча дерригача дулхах ах хьакхий дулх да. Паччахьалкхенга дулх дохкара ийс бетта план 15-ча сентябре кхоачашйир оаха. Из план кхоачашъеча айса а дакъа лацарах дега чІоагІа тоам хул сона.

Шу доладелча денз кхаба а кхаьба аз айса паччахьалкхенна дІаеннай 1543 хьакха. Царех алхха сентябрь бетта дІаеннай аз 279 хьакха. 6 тонн дулх тІакхийттад сентябрь бетта аз кхаьбача хьакхарчашта. 90—100 килограммал кІезигагІа дозал долаш хьакха дІа а еннаяц аз.

Атта-м даьхадац аз уж толамаш. Къа дукха хьийгад. Сога хьакхоачача хана 40 килограмм гаргга мара озаш хилац хІара хьакха. Йорстае чуоттае сога хьакхачалехьа Тирка йистерча лагерашка кхоаб хурскаш. Хий, сийна буц, люцерна, цІена фо—мел эшар да царна цига. Цудухьа хурскаша дика дегІ а дахь. Йорстае кхоабача хана а накъадоал зІамига йолаш уж дика кхабар.

Йорстае чуоттаяьча хьакхарчашта мамогга дикагІа гІулакх де гІерт со. Хьалха-тІехьа ца доалийташ, хан-ханнахьа ду аз айса царна ду гІулакх. Массаза а цхьан ханна дехкаш хилча дегІах дикагІа дІалат дуаш дола доакъар, цудухьа хаьдда ха я са хьакхарчашта доакъар дехкаш: 7, 12, 17 сахьат. Иштта хаьдда ха я са уж прогулкана арайоахаш, баьцах, люцернах йоажийташ.

Кхыча хьайбашта санна цІено еза хьакхарчашта а. Цудухьа уж чуйоахка моттиг Іурреи дийнахьа доакъар дилалехьеи лаьрхХІа дика цІенъю аз.

Боккха лоархІам болаш да хьакхарчашта дехкаш дола доакъар тайп-тайпареи дикеи хулийтилга. ХІара денна кхоккха килограмм ийшк лу аз хьакхийна: маькха, хьажкІий, кІи, кена ийшк вІашагІа а эеш. Духхьала нийшка дІайхача моакаца йошаю аз хьакхарчашка дІакхачалехь из ийшк. Шланг а йоаллаш йолча цистерна чу Іочудетт оаха моака, цигара из нийшка хьа чу а дехкаш йошаю концентраташ. Сийна доакъар а дехк оаха хьакхарчашта. ХьажкІий гІад лакхденначул тІехьага хьакхий фермана уж хьекха даьлар тхо. Из доакъар хІара денна 10 килограммал кІезигагІа доацаш лу оаха хьакхийна.

Моака тоханза екъа йолаш а ехк оаха хьакхарчашта концентраташ: шоай хьаштдол-долча хана хьатІа а ухаш юъ цар уж, кхыметтел бус а. Минеральни кхачанна лаьрхІа тух, мел, кІор тел.

Цар 7,5—9 бутт баьлча чуоттаю аз хьакхарч. 90—100 килограмм дозал хул цар хІаране. Хьакхий дозалга хьежжа, 3—5 сантиметр хул цІека кІалхарча дерстача дулха тІоа.

Шу юкъе дахачул тІехьагІа соца цхьана болх бе хьачуера къона свинарка Мария Смирнова. Сайна ховр цунна дІаІомаде лаьрхІар аз. Ший болх дукха безаш дика къахьегаш я Мария. Цо ше къаьстта лерхІ ше кхаьба паччахьалкхенна дІалуш йола хьакхарч. ХІанзалехь а 528 хьакха дІаеннай цо. Оаха шинне а дІаеннараш 2071 хьакха я. Шийх дика свинарка хургйолга хьахьекхад Смирновас.

Тхоашта карагІдаьнначох кхоачам баь Іе лерхІац азеи Марияси. Ер шу чакхдалалехьа Даьхенна кхы а 500 хьакха дІаяла лаьрхІад оаха. Бакъда, из декхар кхоачашдара тхона фу эш хьожаш хила еза совхоза дирекци.

Йорста а яь 2000 хьакха паччахьалкхенна дІаяла дош деннача, республике цІи хезза йолча Грозненски шурий совхозерча Мария Афанасьевна Наумовайца яхье я со. Со из йолча хьоашалгІа яха хиннай, цо болх мишта бу бІаргадайнад, цхьаццайола говзалаш цунгара сайна хьаІомаяьй. Наумова йолча со яххалца моака телацар оаха хьакхарчашта, из телар пайдана хилар гучадаьлар сона. Цига бІарга а яйна, тхоай ферме а механизированни свинарник хьалъелга хьалхашка оттадир аз тхоай совхоза дирекцена а. Помещенеш цІенъяра балхашта механизаци е еза. Моша доакъар дехкара решеткаш йоахка хьаьш де деза, хІана аьлча нийшка из доакъар дехкаш хилча, хьакхарчаша из хьаара кхувс.

Коммунист А. А. Дудаев керте латтача тха хьакхий ферма коллектив чІоагІа дегаш гІоздаьнна къахьегаш я. Оахош хьегача къица коммунизм хьалъелга гарга доаладе, парте Программа проекта тІа белгалдаьха сийлахь-доккхий декхараш кхоачашде ше-ше доккхагІа дакъа лаца гІерташ ва тха коллективацара хІара къахьегамхо.

СЕРДАЛО
3-гІа оагІ. 5 октябрь, 1961 шу.

Доазол дехьара

ООН-а Генеральни Ассамблее

НЬЮ-ЙОРК, 2 октябрь. ТАСС-а корреспондента Л. Пономарева хоам бу:

Тахан Іуйрийна хиннача ООН-а Генеральни Ассамблея XVI-ча сессе пленарни заседане дІахо а юкъара политически дискусси хилар.

Эггара хьалхагІа къамаьл дир Гвинейски Республика кхыча мехкашцарча гІулакхий министра Луи Лансан Беавоге. Цо делегатий теркам тІабахийтар дунен халкъашта юкъера гІулакхаш кхохкадалар кхерам болаш хилара, хІаьта Генеральни Ассамблея XVI-гІча сессех машара сесси е тІема сесси хилари ца хилари дуккхача хьале ВІашагІкхийттача Къамий Организацех тийша хилар къаьстта белгал а дьккхар. Массане а цІендаь герз дІадакхара хьакъехьара резолюци Генеральни Ассамблея ший XIV-ча сессе массава раьза а волаш могаяь хилар дага а дохийта, из дош эггара саготагІен тІехьатетта йиш йоацарехи хилар а лоархІаш, Гвинея кхыча мехкашцарча гІулакхий министра белгалдькхар, хІанз эттача хьалашка герз дІадакхара хьакъехьара дош алхха йоккхийча паччахьалкхений гІулакх мара доацаш ца хилар. Тіема блокашта юкъе доаца мехкаш цо тІахьийхар, массане а цІендаь герз дІадакхара гІулакха цар кхы а дуккхагІа дакъа лацара.

Цунца цхьана цо белгалдькхкар, герз дІадакхара проблема йоккхен лоархІамен яле а, империализман колониализман проблемах хьакъоаста а яь, йизза а кхы ювца ца езаш а из къоастае йиш ца хилар. Колониализм харц а еш, Гвинея кхыча мехкашцарча гІулакхий министра аьлар, дехараш ду ха дІаяхай, йизза кхоачашъе еза колониальни мехкаштен халкъаштен шоай лоІам балара хьакъехьа Генеральни Ассамблея XV-ча сессе тІаийца резолюци. Англена доагІаш дола къамаьл ше деш, Гвинея кхыча мехкашцарча гІулакхий министра белгалдькхкар, деколонизаце хьакъехьа дувцарах хІанз кхоачам ца хилар, Англе хІанз а ший доала кІал лоаттадеча дерригача халкъашта цо кортамукъал яланза ярг ца хилар. ВІашагІкхийттача Къамий Организацера Китайски Халкъа Республика законах йола бокъонаш юхаоттаяра хьакъехьа ше дувцаш цо белгалдир, герз дІадакхара хьакъехьа еча переговорашка йоккхийча державашта нийсса дакъа лоацаш цу тайппара нейтральни мехкаш а Китайски Халкъа Республика а хила езаш хилар.

ВІашагІкхийттача Къамий Организацера Китайски Халкъа Республика законах йола бокъонаш юхаоттаянза ярг ца хилара хьакъехьа ше къамаьл деш цу тайппара дийцар эфиопски делегацена керте латташ а Эфиопе кхыча мехкашцарча гІулакхий министра деххараш кхоачашдеш а волча Кетем Ифрус. Колониализма проблемах ше дувцаш, Эфиопе викало аьлар, цІенъенна а массаза а колониализма доала кІалхаръяккха еза африкански континент. Алжир, Кения, Уганда, Кънлбаседа Родезия, Къулбехьен Родезия, Ньясаленд, Ангола, Мозамбик, Занзибар, Къулба-Малхбузен Африка, аьлар цо, шоай мукъах йоаца еррига африкански территореш мукъаяха еза. Цо Генеральни Ассамблея тІахьийхар алжирски халкъ ший лоІаме хулийтаргдола принцип йизза кхоачашъергйола наькъаши гІулакхаши хьахьокхаш йола резолюци Алжира хьакъехьа къаьстта тІаэцара.

Эфиопски викало цу тайппара тІахьехам бир дерригача африкански мехкашка, африкански континента эшарашца а хьашташца а дувзаденна дола дешаш къестадеш хургйола африкански паччахьалкхенаш чуйоагІаш йола къаьстта организаци вІашагІйоллара. Цу тайпара организаци, аьлар цо, арахьара низ тІабоацаш, ший мукъах хила еза.

Цул тІехьагІа Ливана кхыча мехкашцарча гІулакхий министерства генеральни секретара Фуад Аммуна къамаьл дир Алжира бизза лоІам балар духьа французски правительстванеи Алжирски Республика ханна йолча правительстванеи юкъе кхы гоа ца еш переговораш яра тІехьа. Цу тайппара колониализмах юхедиса гІулакхаш цІендаь дІадахара а къовсам тІа йола еррига проблемаш машар тІехь переговораш яра наькъаца къоастаяра а тІехьа къамаьл дир Ливана викало.

ЛИТЕРАТУРЕИ ИСКУССТВОИ ДЕГІААХАРА КЕРТТЕРА НИКЪ БА ХАЛКЪА ВАХАРЦАРА ЦАР БУВЗАМ ЧІОАГІБАР, СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ ЛОАТТАМА ДУКХА А ТАЙП-ТАЙПАРА ЙОЛА ЭРГАЛОНАШ НИЙСА А ЛАКХЕРЧА ХУДОЖЕСТВЕННИ ГОВЗАЛЦА А ХЬАХЬОКХАР, ВДОХНОВЕНИ ЙОЛАШ А КЪАЬГГА А КЕРДАДАР, БОКЪОНЦА КОММУНИСТИЧЕСКИ ДАР, ДІАДОВЗИЙТАР, ОБЩЕСТВО ДЕГІАЯРА НОВКЪАРЛЕ ЕШ МЕЛ ДАР ГУЧАДАККХАР.

(КПСС Программа проекта тІара).

ЗРИТЕЛИЙ ХЬАШТАШ ДОВЗА ДЕЗА

Вай республике ши драматически театр да болх беш. Цу шинна а театра репертуар тайп-тайпара я. Цхьабакъда, кІезига хул театраша уттаеча спектаклашка хьожаш городера бахархой, къаьстта хагирхой а болаш. ХІана хилац-хьогІ уж аьнна хатта тарлу. Нагахьа санна театра артисташа городе бахача нахаца чІоагІагІа бувзам лелаборе, вІаштІехьдаргдар искусство дуккхагІа езаялийта.

Цул совгІа кхыча городашка санна дика кийчъяь театральни витрина хилац вай театрий.

Н. БАРАНОВА,
Грозненски мехкдаьтта чакхдоакхкача завода парткабинета заседующи.

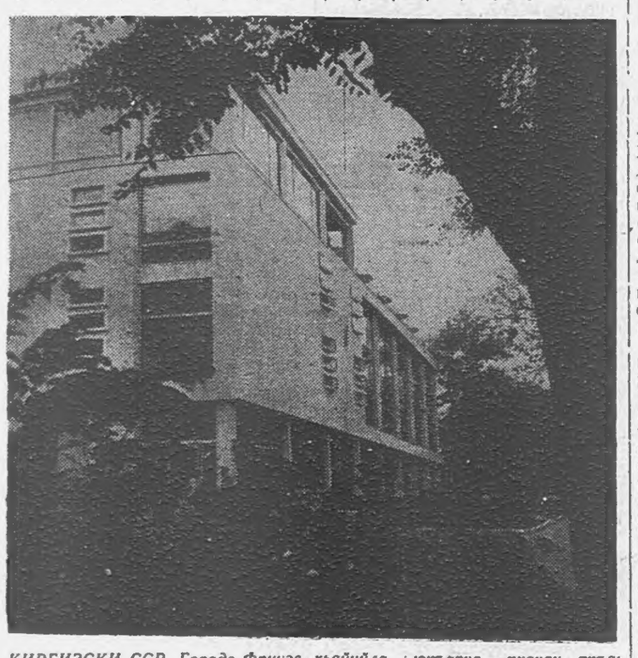

КИРГИЗСКИ ССР. Городе Фрунзе хьайийлай республике эггара йоккхагІа йола «Сон-Куль» яха кафе. Из цхьан ханна 500 сага гІулакх дергдолаш лаьрхІа я. Укх шера Киргизе хьайийла юкъарча кхачан ткъаь пхийттлагІа предприяти я из.

СУРТА ТІА: «Сон-Куль» яха керда кафе.

А. Клейменова сурт.

ТАСС фотохроника.

Театрий керда сезон хьаелларга

Кердача сезонах—керда спектаклаш

Укх шера 30 сентябре тха театро хьайийлай 1961—62 шера ший керда сезон.

Ер сезон тха коллектива вахаре, берригача советски наьха а вахаре санна къаьстта лоархІам болаш я, хІана аьлча еррига спектаклаш «КПСС XXII съезда сийна!» яхача лозунгах утттае лерхІаш йоландаь. Цу съезда дикача совгІатаца накъа бахар духьа чІоагІа кхахьийгад дІаяхача бІаьсти а аьхки а тха коллективо. Вай республикерча тайп-тайпарча районашкарча, масала, Ножай-Юртовски, Советски, Веденски, Первомайски, Наьсарен, МагІалбика, Ачхой-Мартановски, иштта кхыйолча районий колхозашкеи совхозашкеи «Аьсет», «Мехкаш-Мирза», «Марнана», кхыйола спектаклаш утттаяьй тха театральни коллективо, хІаьта зрителаш чІоагІа раьза хулаш чакхйийлар уж спектаклаш. Районашкарча юрташка духхьал шин беттал совгІа йолча хана 200 гаргга спектаклаш оттаяьй артисташа.

Укх кердача сезонах оаха оттаергья А. Макаренко язъяь «Орбитера Левониха», И. Баташова «Султана никъ» яха керда спектаклаш. Из да съезда сийна оаха кийчдаь совгІат.

Цул совгІа ер шу чакхдалалехьа цІи хезача эрсий писателе Н. В. Гогола язъяь «Ревизор» яха комеди, хІанзарча ханарча темах язъяь советски драматургий пьесаш: «Тростник на ветру», «Са наьна кІайбенна корта», иштта кхыйола пьесаш кийчъергья.

Укх сезонах оаха лаьрхІад тайп-тайпарча предприятешкарча болхлошца, колхозникашца, совхозий къахьегамхошца, интеллигенцеца, деша багІача кагирхошца кхы а чІоагІагІа бувзам лелабе.

ХІанз вай мехкарча берригача наха хьалхашка латта сий дола декхар—коммунистически общество хьалъяр кхоачашдара ший творчески низи хьинари кхо ца деш къахьега лерхІ тха театра коллективо.

Х. ШАИПОВ,
Х. Нурадилова цІерахча Нохч-ГІалгІай театра директор.

Моттигерча вахарах йола пьесаш эш

Нохч-ГІалгІай театра 1960—1961 шерашкара театральни сезон йистеяьннай. Цун толамаш цул хьалхарча сезоний хиннарг тІех да ала хала да. 8 пьесах латташ яр цун репертуар. Репертуар йІаьхий ящар.

Чакхъяьннача театральни сезонах карагІдаьннарий уйла еш, белгалдаккха деза цхьа лоархІам бола хІама: моттигерча вахарах лаьца йола пьесаш духхагІа еза зрителашта, перевод яьрел, уж лоалахарча республикай вахарах лаьца яле а. Моттигерча темах язъяь пьесаш духхагІа еза республика къахьегамхошта, уж художественнии специфическии хьакъехьа перевод яьрел лохехьа латташ хилча а. Къаьстта толам болаш чакхйоал комически пьесаш.

Моттигерча драматурга чІоагІа хала да ше язъяь пьеса оттаергйолаш гІулакх вІаштІехьдаккха. Укх хьатІайоагІача театральни сезонах а репертуара юкъейолх перевод яь пьесаш. ХІаьта Нохч-ГІалгІай театра ший тайпара дола декхараш да. Масала, дІаяхача заман воча гІулакхашца лоаттабу къовсам. Перевод яьча пьесана могаргдий из лоаттабе? Могаргдац. Иштта мара могаргдац перевод яьча пьесашта Нохч-ГІалгІайче йолча тайп-тайпара мурдий тоабай гІулакхаш дувца а царна духьал къовсам лоаттабе а. ХІаьта уж тайпа, духхьал вай нохч-гІалгІай къаман юкъе мара доаца, дІаяхача замах юхедиса во гІулакхаш духха да хІанз а. Уж дувцаргдац перевод яьча пьесаша.

Моттигера писателаш-драматургаш тІа а хьийха, театр дегІадоаладара дешаш царна хьалхашка хІана оттадац Нохч-ГІалгІай театро! Вай ханарча темаех лаьца пьесаш язъе драматургашта декхар тІа хІана диллац цу театро? Цу дешашта теркам тІабахийтац театра кулгалхоша.

Ма дукха дешаш оттаду вайна хьалхашка вай замо! Масала, хьаэцаргья вай нохч-гІалгІай интеллигенци. Мишта ях из? МалагІа проблемаш увтт цунна хьалхашка? Мишта дегІабоагІа деша багІа кагирхой? Деша ягІача йоІаи зІамигача сагаи юкъера гІулакхаш, даьштеи цар бераштеи юкъера гІулакхаш а цар хьашташ а. Дукха да уж тайпа дола дешаш. Цу дешай уйла йича, къаьгга гучадоал Нохч-ГІалгІай театра репертуар вай заманца хила мабоаггІара бувзам а болаш ца оттаелга.

ХІанз ший хургйола репертуар общественностаца дага а яьнна, оттайоре бакъахьа хургдар.

Х. ОШАЕВ,
писатель.

ЧІоагІбергба вахарцара бувзам

7 октябре Лермонтова цІерахча театро ший сезон дІайолаергья КПСС XXII-ча съезда хетаяьча спектаклей декадаца. 7-ча октябре денз 18-ча октябре кхаччалца йолча хана вай городерча къахьегамхошта театра сцене хьокхаргья коммунизм хьалъеш боахкача советски наха, машар тІехь лоаттабеча къовсама, хІанз а вахар чухь диса дІаяхача заман во гІулакхаш дІадахара хетаяь йола советски доазол дехьарчеи драматургий произведенеш.

Сезон хьаеллача дийнахьа оттаергья «Стряпуха маьре я» яха А. Сафронова комеди. Из да цу автора «Стряпуха» яхача дуккхача наха йовзаш йолча пьеса дІахододар. Цу тІа дувц колхозни юрта вахарах, советски кхалсагах — советски общества дикагІа волча сагах. Керттера ролаш ловзаю Нохч-ГІалгІай АССР заслуженни артистка В. И. Плужниковас, артисташа М. М. Хохловкина, В. И. Левицке, В. Г. Щербакова, кхыбараш а.

Декада деношка зрителашта оттаергья А. Арбузова «Иркутски истори», «Вайна воІ» яха ши пьеса, А. Штейна язъяь советски морякех йола «Океан» яха драматически повесть, гречески драматурга А. Парнаса «Афродита гІайре» яха трагеди.

Кердача сезонах театро боккха теркам тІабохийтарга моттигерча темана. Масала, съезд хьаелла ди тІакхоачаш оттаергья Музаев Нурдина «Саґах теша» яха пьеса. Цу тІа дувц мехкдаьттахоех, дуккхача къамех латтача советски халкъа доттагІлах, Советий мехка ваха а болх бе а долча иразах. Из пьеса оттаелга вІаштІехьдоаккх Нохч-ГІалгІай АССР-а заслуженни артиста Н. К. Децика, Нохч-ГІалгІай АССР искусствай заслуженни деятель волча художника Э. Э. Валентинова. Спектакль оттаю театра дикагІа болча артисташа. Спектакль кийчъеш артисташ дуккхаза а заводашка, промыслашка баха хиннаб, мехкдаьттахой болхлой мишта бах хьийжаб.

Сезона хьалхарча бетта оттаергья малхбузерча драматурга Шерлдана «Тамаше Іехавара ди» яха комеди.

1961—1962 шерашка сезонах зрителашта гургья вай турпалча замах, вай советски нахах язъяь советски авторий пьесаш. Репертуара юкъе гІоргья классикаша М. Горькен А. Н. Островскен пьесаш.

Хьалхарча шерашка а санна, еррригача сезонах театра артисташ республикай юрта боахама къахьегамхошта спектаклаш утттае ухаргба.

А. ЛОПАТУХИН,
М. Ю. Лермонтова цІерахча театра директора заместитель.

ДегІадоагІа халкъа театр

Укх гурахьа ши шу дуз Наьсарен халкъа театр вІашагІделла. ДІаяхача сезонах ши спектакль оттаяьй театра коллективо. Уж я А. Салынске «Барабанщица» яха драмеи Наьсарен районе вахаш волча Юсупов Іумарас язъяь «Іайшет» яха пьесеи.

Къаьстта безаме хет зрителашта «Іайшет» яха пьеса, хІана аьлча из пьеса цІенача гІалгІай меттаца язъяь а ловзаеш а я, тахан а тІехь вайна юкъе хулаш долча кхоачамбоацарашца къовсам лоаттабеш а я. Цхьабакъда, из пьеса кІезига увттаяьй гІалгІай бахача юрташка. Из нийсденнад пьеса оттаяь дукха ха ялале ахка тІа а дена театре дакъа лоацараш цхьабараш заочни дешара заведенешка экзаменаш дІаяла, вожаш отпусках е каникулех бахар бахьан долаш.

Сентябрь бетта денз йолаеннай тха театра 1961—1962 шера керда сезон. «Іайшет» яха пьеса дукха ха йоаццаш дІахьекхай МагІалбика районерча СоагІапчарча нахаца, из гургья кхыча юрташкарча наха а.

Кердача сезоне театра коллективо оттае лаьрхІад «Бачии цун истийи» яха кхаь даькъах латта комеди, кхоъ цхьан даькъах латта пьеса: «Фу арадар-хьогІ даьдас Сейфутдина», «Цхьа барт болаш», «ТІеххьара дош».

ДІаяхача сезоне «Цхьан шера ткъо хьоалчагІа» яха Ю. Петухова комеди оттае вІаштІехьдаланзар театра дакъа лаца нах ца тоъарах, къаьстта кхалнах ца хиларах. Керда нах коллективе хьа чу а эза из комеди а оттае лерхІ театро керда сезон чакхйоалаш.

Керда кхалнах театра балха юкъеоза вІаштІехьдаргда районера организацеи, къаьстта комсомольски организаци цу балха юстара ца латте. Халкъа театре дакъа лацар лоархІамера а сий долаш а общественни болх хиларах кхалнах дІакхета а беш районерча партийни, комсомольски организацеша царна юкъе болх боре театра балхацара нах ца тоъарца ювзаенна йола халонаш дІаяргьяр.

Дукха ба районерча тайп-тайпарча организацешка бехктокхамерча балхаш тІа болаш кхалнах. Нагахьа санна уж театра балха юстара ца а латташ, хІара спектакле ца лоаце а цхьайолча спектаклашка мукъах дакъа лоацаре царга хьежжа кхыча кхалнаха а дакъа лоацаргдар, хІанз театра балхаца дакъа лоацаш болчар а дикагІа болх бе дог доагІаргдар.

А. БОКОВ,
Наьсарерча халкъа театра режиссер.

Ред. зам. Дж. ХАМАТХАНОВ.

Камеруна Федеративни Республика хьаяр

ЛОНДОН, 2 октябрь. (ТАСС). 1 октябре Африка континенте хьахилар керда паччахьалкхе—Камеруна Федеративни Республика. Из хьахилар Камеруна Республикен (хьалха хинна Французски Камерун) селханалца британски протекторат йолаш хинна Къулбехьен Камеруни вІашагІкхетарца.

ПЕКИНЕ ЦІЕЙ ДЕЗДАР

ПЕКИН, 1 октябрь. (ТАСС). Тахан китайски халкъо чІоагІа дезду Китайски Халкъа Республика 12 шу дуза ди. Халкъа Китая столице 500 эзар саг юкъе а волаш къахьегамхой демонстраци хилар.

Іуйрийна 10 сахьат даьннад. Тяньаньмына кертерча трибуна тІа бовл Китая Коммунистически партеи Китайски Халкъа Республика правительствана кулгалхой Мао Цзэ-дун, Лю Шао-ци, Чжу Дэ, Чжоу Энь-лай, Чэнь Юнь, Линь Бяо, Дун Би-у, Дэн Сяо-пин. Царца ба къама цІей дездеш Пекине баьхка Куба президент О. Дортикос, Непала король Махендра, дуккхача доазол дехьарча делегацешта керте латтараш. ОагІонцарча трибунаш тІа ба производства дикагІа бола болхлой, Китая халкъ-мукъадакхкара арме эпсараши инаралашн, культура болхлой, доазол дехьара хьаьшний.

Къамаьл дир КПК ЦК члена, города Пекина халкъа комитета председателе Пын Чжэна.

Пын Чжэна къамаьл даьчул тІехьагІа Туньаньмына майдане шин сахьата йІаьхъенна цІей дездеш халкъа Китая столица къахьегамхой демонстраци хилар. Цо къаьгга хьахьекхар китайски халкъ КПК-ана а КНР-а правительствана а гонахьа чІоагІа кхотадалар, Китае социализм хьалъеш кхы а доккхагІа толамаш даха чІоагІо яь из хилар.

Тяньаньмына майдане чІоагІа сакъердаш хилар китайски столица къахьегамхой, сакъердам чакхбаьлар цІей дездеш яьча хозача фейерверкаца.

Фейерверк йолча хана Тяньаньмына кертерча тонбуна тІа хилар новкъостий Мао Цзэ-дун, Лю Шао-ци, Дун-Би-у, Чжоу Энь-лай, Коммунистически партеи китайски правительстван кхыбола кулгалхой.

Иштта цІей дездеш демонстрацеши халкъо сакъердаш мотингаши хилар Шанхае, Ухане, Шэньяне, Гуанчжоу, Китайски Халкъа Республика кхыча городашка а.

США позиции корта боацаш я

АМЕРИКАНСКИ ПРОФЕССОРА Ф. НИЛА МУКІАРЛО ДУ

ВАШИНГТОН, 1 октябрь. (ТАСС). Германски а берлински а дешай хьакъехьарча ВІашагІкхийттача Штатий правительства политико сагота хьовзабаьб хІамаш нийса кхетадеш бола дуккха американцаш. Американски кепайоазув а общественни деятелаш а раьза бац из политика США хьашташ кхоачашдар духьа лелаеш а йоацаш, малхбузенгермански реваншисташа хьалхаяькхха хилар бахьан долаш лелаяра. Царна из ишта хеташ хилар хьахьокх дунен халкъашта юкъерча гІулакхий а паччахьалкхен лоаттама а профессора Фреда У. Нила 1961 шера 20 июле Клермонтски колледже йийшача а хІанз къаьсттача брошюраца кепа теха араяькхача а лекце. (Фред У. Нил — «Титоизм ший никъ дІахьош я» яхача книжка (1958 шу) Югославеи Малхбоален Европаи хьакъехьа даьча тохкамий автор. Кастта кепа теха арабаргболаш ба «США арахьара политикеи Советски Союзи» яха цун тохкам а хІаьта иштта советско-американски гІулакхий хьакъехьара книжка а).

ХІанзара ядерни зама эттача хана, йоах профессора Нила ший лекце тІа, тІом е машар—из эггара хьалха «вахарах е валарах» дола дош да. **Моллагіча тайпара нийслойя ца,** йоах цо, **ядерни тІом хуле, цунах американски демократе системеи частни предпринимательствоп дІаялар хургда. «Из факт кхетае американски общественни лидерий хьакъъал доацилга гуш хилар, хетаргахьа, вайна эггара чІоагІагІа бола кхерам ба, хІаьта американски общественни деятелаша из вай халкъа бокъонца дІа ца йовзийтар — из цар эггара чІоагІагІа шоай декхар телхадар да».**

Дуккха кхыбараш санна, со а раьза ва, йоах профессора Нила, Советски Союза ка яла е вайна доал де эрсашта мукъа бала йиш ца хилара. Цхьабакъда, **бокъонца долаш долча хІамашка хьежача, Берлине вай вахара хьашташтен кхерамзленнен духьала деш цхьаккха хІама а дац, эрсаша вайна деш доал а дац. «Из нийсса кхыча тайпара да яхаш дукха хабараш арадувл укх деношка Вашингтонера, хІаьта цо а ший аргІанна кІийле кийчъю хьаькъалца доаца къамаьлаш кепайоазон тІа кхы а дуккхагІа арадахара. Нагахьа санна уж деррига къамаьлаш, кІиръяь тІема истери хьалхьеяр а доацаш, моллагІа кхы никъ лаьрхІа дале, из сона бовзаш бац».**

Мича кхача гІерт эрсий, бокъонца цар де яхар фуд? Цу хаттара жоп луш, профессора Нила йоах. «ВІашагІкхийтта Штаташ Берлинера аракховса безам бац эрсий». Эрсаша йоах, шоай малхбоаленгермански паччахьалкхеи Одере-Нейссе гІолла дода Польшацара доазуви лер тІа доаккхаргдолаш а чІоагІдергдолаш а долеи, хІаьта иштта Берлин геттара харцахьа йийкъа хилар лер тІа доаккхаргдолаш а чІоагІдергдолаш а долеи машара договор Германеца де безам ба шоай.

Цул тІехьагІа шоллагІа дунен тІом йистебаьнначул тІехьагІара Германски деша истори белгалдоаккх профессора Нила. Из мукІарло ца дича валац Германена биъ оагІорахьара оттабаь тІахьожам, из тІаоттабаьча юххье денз толхабаь хилара. Шаккха оагІув цхьатарра бехке ю лекце авторо. Цхьабакъда, цу гІулакха къаьстта боккха тийшаболх баьр оккупаци яьча паччахьалкхенех цаІ ше йоллашехьа а. Потсдамски соглашенена кулг ца яздаь Франци хилар белгалдир цо.

Венна воалла Джеймс Форрестол санна болча наха дукха хана денз хьалхабаьха, советски низ юхабеттаргболча тІема буфера хьисапера Германи юхаметтаоттаянза ярг ца хилара хьакъехьара никъ лаьца ягІар ВІашагІкхийтта Штаташ, йоах дІахо профессора Нила. «Американски хьалхленца из кхоачашдаьча малхбузехьарча державаша доккха гІалат дир, германски проблема чулоацам хувцарца. Цар шоай зонаш вІашагІа а теха хьайир керда, къаьстта ший лоІаме йола германски паччахьалкхе — Малхбузен Германи.

Юххьанца Берлине малхбузехьара паччахьалкхенаш хилар Германена тІехь биъ оагІорахьара тІахьожам а администраци а лоаттаянза ярг ца хиларца дувзаденна дар, Берлин столица а хургйолаш еррига зонаш вІашагІа а теха цхьа германски паччахьалкхе хьае дага а долаш. Из уйла йохайир малхбузехьарча паччахьалкхенаша малхбузенгермански паччахьалкхе вІашагІйоллар бахьан долаш».

Профессора Нила йоах, **Германи практически вІашагІтоха йиш йоацаш йисанзар советски гІулакхаш бахьан долаш, малхбузенгермански паччахьалкхенна милитаризаци яь дола американски гІулакхаш бахьан долаш йисар.** «Цу тайппара шоллагІа гІалат дир американцаша, Советски Союз меттел дуккха кхыйола паччахьалкхенаш а чІоаггІа духьал йоллашехьа а, Малхбузен Германена милитаризаци яр бахьан долаш». **Малхбузен Германена ремилитаризаци яьчул а из НАТО-на юкъеяхачул а тІехьагІа,** йоах профессора Нила, **Германи вІашагІтохара хьакъехьа къамаьл де а хьаштдац.**

Ф. Нила дІахо белгалду, экономически даькъе хІанз Малхбузен Европе эггара низ болашагІа йола паччахьалкхе а хинна дІаэтта ремилитаризованни Малхбузен Германи юхадийнъяр кхераме хилар. «Юкъара рынок» вІашагІйоллара доал хІанз цунга да. Цо доал ду американски боацача НАТО членашта юкъе, Европерча американски политикана а цу тайппара доал деча хьисапе низ тІакхахьа яьннай Малхбузен Германи».

Малхбузен Германи а, йоах Нила, дуккха кхы паччахьалкхенаш санна, ший германски хьашташ долаш я. Уж, ца ховш вІаши тарденна хила мегаш дараш дІадаьлча, американски хьашташ дац. Из-м иштта хила доагІаш а ма дий. «Цхьабакъда, башха хила доагІаш дац германски хьашташи вай воай хьашташи цаІаш да яхаш, ВІашагІкхийттача Штаташа леладу гІулакхаш».

ХІанзарча Малхбузен Германе гІулакхаш дашха а доашхаш, профессора Нила йоах: «ХІанзара Малхбузен Германи нацистски рейха тара хетац сона, хьалха хинна дуккха нацисташ хІанз цига доккхийча гІулакхаш тІа бале а, е Европана ший тІема доал оттаде безам болаш из яле а. Цхьабакъда, **со дог тийша ва, хІанз кхетадечча тайпара германски хьашташ кхета а деш, уж кхоачашдеш йола Малхбузен Германи моллагІа кхыйола къаьстта фактор санна Европера гІулакхаш машарца меттадоаладара наькъа пхорагІа латташ бола провокационни, подрывной низ хиларах.**

Цхьан гІулакха **бокъонца нацистски политико леладаь гІулакхаш кхоачашдарга вуг — ховш е ца ховш — Малхбузен Германе политико, масала — ВІашагІкхийттача Штаташтен Советски Союзан юкъе дов хьоаде гІертарца,** цун бахьанаш тайп-тайпара дале а».

Малхбузен Германе политика провокационни чулоацам болаш хилар гуш да, йоах профессора Нила, цхьаккха бахьан а доацаш Аденауэра правительства Берлина хьакъехьа дІаехача бокъонах. Из гуш да Одере-Нейссе гІолла додаш дола доазув нийса лархІа ца тигарах. Из гуш да Германе юкъарча дешашта вола министр боннски правительствана юкъевахийтарах а ВІашагІкхийттача Штаташа хьаллаьцача Малхбузен Германе Малхбоален Германе правительство лархІа ца тигарах а.

Малхбузен германски реваншистий политика беррига кхерам кхета а беш, профессора Нила белгалду, ВІашагІкхийттача Штаташта «эггара хьалхагІа германски хьашташ а ца деш, американски хьашташ кхоачашдеш йола, Берлинеи Германеи хьакъехьара ший политика» хиланза ярг ца хилар.

«МалагІа американски хьашташ да Берлина хьакъехьа еннача советски предложене хьехадераш? Цу хаттара жоп луш хилча, — йоах профессора Нила, — **хІанз Берлине латта хьал цхьанна тайпара вІаштІехьа ца хилар а ший ханага диллача массаза хургдоацаш хилар а кхетаданза даргдац эггара хьалхагІа. Паччахьалкхен секретара Раска санна, фуннагІа даь а хьаллоаттае езаш йолча «статус-кво» керттера дакъа а лоархІаш дувца гІулакх долаш дац Берлинера хьал. Эрсий фу де дага ба а ца ховш, боарам боацаш йолча ханна лоаттае йиш йолаш яц из. Политически бакъахьа хургдац цу тайпарча хьалашка вай «чІоагІа латтаргда» яхаш, юхакерда дахар.** Харцо хургьяр, Кеннеден кхычари санна, ВІашагІкхийттача Штаташа Берлинера хьал хувца лерхІаш ца хилча из дош Советски Союзо беш бола низ бахьан долаш эттад яхаш дийцача. **ТІема, дипломатически, правови гІулакхашка диллача корта боацаш я Берлинера вай позиции».**

Германи вІашагІа а ца тохаш, Европера гІулакхаш цхьан боарам тІа лоаттаде а кхохкам кІаьдбе а йиш яц, йоах тІехьара профессора Нила, **вайи Бонни долаш дар нийса лархІа раьза хуле — малхбоаленгермански паччахьалкхен Одер-Нейссе гІолла дода доазуви нийса лархІа раьза хуле мара. ХІанз, йоах юхкера профессора Нила, геттара харцахьа лелаеш я Германе хьакъехьара американски политика.**

СЕРДАЛО

4-гІа оагІ. 5 октябрь, 1961 шу.

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный, Сталина улица, 15, Телефоны: редактора зам. — 2-07-01; бехктокхама секретара — 2-45-48, партийни вахарен, экономикан, письмойи отделий — 2-25-72; корректорске — 2-30-91;

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный, ул. Сталина, 15, Телефоны: зам. редактора — 2-07-01; ответственного секретаря — 2-45-48, отделов партийной жизни, экономики и писем — 2-25-72; корректорской — 2-30-91.

1918 шерарча 11-ча августа цІерах йола типографи, г. Грозный, Революце проспект, 30/3.

Типография имени 11 августа 1918 года, г. Грозный, проспект Революции 30/3.

СФ03136 Заказ № 5415

Тахан кинотеатрашка

Челюскинций цІерахча кинотеатре

Иоккха зал — «Ши вахар» (2-гІа сери).

Долалу: 8, 10, 12, 2, 4, 6, 8, 10.

№ 1 йола зІамига зал — «Ши вахар» (2-гІа сери).

Долалу: 8.30, 10.30, 12.30, 2.30, 4.30, 6.30, 8.30, 10.30.

№ 2 йола зІамига зал — «Мексика сиглен кІал».

Долалу: 9, 11, 1, 3, 5, 7 (дІаьхдаь сеанс).

«Сийнача цІера нах».

Долалу: 9.

№ 3 йола зІамига зал — «Ши вахар» (2-гІа сери).

Долалу: 9.30, 11.30, 1.30, 3.30, 4.30, 7.30, 9.30.

«Родина» яхача кинотеатре

«Ши вахар» (2-гІа сери).

Долалу: 9, 11, 1, 3, 5,15, 7.10, 9.